

Zoo staan zij nog ontsteld. Dan is 't, valt gij Josaphat ! gij Hiskia ! gij Josia ! Elk zei, ach zijn majesteit ! ach mijn broeder ! ach mijn vader ! Vandaag Jacobus onthoofd, morgen Petrus onthoofd te worden en in 't vervolg Paulus ! Allermeeest bedroefde hun, dat de liefste Heere Jezus voor zei, dat Hij ook gedood zou worden, dat konden zij niet dragen dien weg te gaan ! wij zijn zoo ontroerd, Joh. XIV : 1 en 2 Sam. III, weet gij niet, zei David, dat er een held gevallen is ? en dat was er zelfs een, die op verre na de beste niet was.

6. Het zesde teeken is ; ze zijn maar ais reizigers. Of 't een held of heldin is, ze zijn maar gasten en bijwoners, ze hebben maar een gehuurde woning, God zal hun de huur haast opzeggen, ze gaan maar door de wereld als vreemdelingen naar hun vaderland, zij belijden het openlijk, of gij bedroefd zijt of niet, gij zijt maar een vreemdeling, daar kunt gij uw gebruik van maken. Jacob zei, de dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren, weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, Gen. XLVII : 9. David zei, ik ben een vreemdeling bij u, een bijwoner gelijk al mijne vaders, Ps. XXXIX: 13. De Patriarchen hebben beleden dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren, Hebr. XI: 11. Zij verwachtten de stad, zei Paulus, die fundamenten heeft, vers 10.

7. Het zevende van onze acht teekenen is: ze leven zeer familiair met de gedachten des doods; het sterven, daar hebben ze een grooten indruk van; de tijd mijner ontbindinge, zeggen ze, is aanstaande, 2 Tim. IV : 6, Ik weet dat de aflegging mijns tabernakels haast zijn zal, gelijkerwijs ook onze Heere Jezus Christus mij heeft geopenbaard, zei Petrus, 2 Petri I:4. Paulus zei, ik ben ten einde, 't is gedaan, een oud man in een keten, Phil. I : 9. Och! dat zij wijs waren, ze zouden dit vernemen, ze zouden op haar einde merken, Deut. XXXII : 29. Heere, maak mij mijn einde bekend, Ps. XXXIX: 5. Gij hebt mijne dagen eene handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niet voor U, vers 6. Paulus zegt, Hebr. XI: 27, Het is den mensch gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Zij leven met die gedachten, daar gaan ze mede slapen, daar staan zij mede op, daar maken zij zich familar mede.

8. Het achtste teeken van dat gezegende zaad is, dat zij zich bijtijds los maken van alles, daar hun hart tevoren aan vast was. Hebben zij ergens een bandetje, zij maken het bijtijds los, zij stellen alles onder God; al ontviel hun dan hun liefste schepsel, ze zijn blijde als ze los zijn; wij zullen meerder banden in den hemel hebben. Nooit, zeggen ze, heb ik los geweest, maar nu ben ik los van mijzelfen, van mijn goed, van eigene gerechtigheid,

eer, achtige, daar is geen band, laat Uw dienstknecht en dienstmaagd nu henen gaan in vrede, Luc. II: 29. Jacob, kunt gij nu van Benjamin en Jozeph af? Och ja, nu kan ik u missen, ik ben van alles los; als ik van kinders beroofd ben, **zoo** ben ik beroofd. Zoo gaat het.

Die tekst is als een fonteine. Daar hebben wij er weer acht blijken af gegeven. Wij hebben u dien tekst achttienmaal in eene inleidinge voorgesteld; dat moesten wij **zoo** doen. En gij weet, dat wij dien tekst van 't gekrookte riet onder handen hebben, dat Hij 't gekrookte riet niet en zal verbreken, en 't rookende lemmet niet uitblusschen; Hij laat het Zijne knechten zeggen, dat zij niet zouden nedergebogen zijn, maar hopen op den naam des **Heeren**, Hij zal hun kooltje of sprankeltje van genade niet uitblusschen, maar Hij zal 't ophouden en voor heel de wereld uitbrengen tot overwinninge.

Wij hebben u tien hoofdteekenen van de genade voorgesteld en afgehandeld tot ondersteuning. Tegenwoordig hebben wij in 't korte in hare eigene gedaante de nederigheid u ten deele te **toon**en. Dat was 't laatste **teeken**, dat wij in 't breede verhandeld hebben. Wij zeggen, geen genade geen nederigheid, geen nederigheid geen genade, daar genade is, is nederigheid. Wij hebben u in 't breede dat **teeken** getoond. Het is een moederteeke, dat bij al de **genaden** moet zijn, het moet in al' die zijn, die genade hebben. De wereld heeft toch zulke gauwe **oogen**, al deedt gij nog **zoo** veel voor God, als er die genade niet bij is, weg dan met al uwe gaven en sieradiën. Het is een genade, die al de **genaden** sierlijk maakt. Deze genade maakt u den Heere Jezus gelijkvormig, zij doet u het hart innemen van God en menschen, de Heere Jezus en de Geest van God is er op gezet, bij engelen en menschen, bij vrome vrienden is het dat bevallige schoon, 't is dat, waardoor de Heere Jezus zijn liefste de schoonste onder de menschenkinderen noemt; de nederigheid is een keten aan hun hals, een parelsnoer. Wij hebben daar in 't breede van gesproken en gij hebt er misschien nog wel wat van in uw hart. Daar welde misschien wel in uw hart op, ik wou dat in 't breede gesproken was, wel eens in 't kort **hooren**; dat zullen wij doen. Het is de praktijk van allen die een groot boek geschreven hebben, zij stellen er een kort begrip bij. Wij willen u nu de eigen gedaante van de nederigheid voorsteilen. Als iemand dit tiende **teeken** in zijn hart vindt, dan zult gij hem in deze gedaante vinden.

1. Eerst, **zoo** een is **zoo** nederig voor God. Ach, hoe klein is **zoo** een voor den Heere ! wat ben ik, zegt hij, bij dat Wezen een **stofken** van de weegschaal, een druppeltje van een emmer, Jes.

XL : 15, leem, een ziertje, een miertje, minder als niet, ik verdwijn voor U. Gen. XVIII, daar kunt gij dat zien in die gansche samenspraak tusschen God en Abraham. Daar hebt gij dien allergrootsten man in de kerk, hij durfde kwalijk spreken ; ik heb mij vervrijmoedigd, zegt hij, om tot den Heere te spreken, Uw toorn ontsteke niet dat ik het nog eens doe en nog eens doe. Zij zijn net voor Gods heerlijkheid als een klein kindeke voor zijn vader en moeder, als een onderdaan voor zijn koning, als een misdadiger voor den rechter. Zij liggen daar voor den koning als een knecht voor zijnen heer staat, met allen eerbied, zoo een pronkt noch praalt niet voor 't aangezicht des konings.

2. In de tweede plaats zegt zoo een, Heere, ik voel dat ik niet veel heb, maar ik heb zooveel ondervinding van mijne verdorvenheid, dat ik moet zeggen, ik ben een zondig man, een man van onreine lippen, Jes. VI:5. De kleinste in de genade, maar de grootste en voornaamste der zondaren, 1 Tim. I: 15, gaat uit van mij, zegt Petrus, want ik ben een zondig mensch, Luc. V :8. Ik ben een ontijdig geborene, zegt Paulus, 1 Cor. XV :8, een onnutte dienstknecht, Luc. XVII: 10. Uit den overvloed van hun hart zeggen zij, ik voel dat mijn hart niet verheven is, mijn oog is niet hoog, in den CXXXI Psalm.

3. Het derde teeken is, zij matigen zich niet veel aan, zij laten zich niet voorstaan dat ze veel zijn, ik laat mij niet veel voorstaan dat ik veel weet, meent gij dat ik mij voor laat staan, zeggen zij, dat ik een Godgeleerde ben? Ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend, Spr. XXX : 3. Waar zult gij voor stil staan, zeiden ze eens tegen Salomo, gij kunt wel aan het Wezen Gods komen. Wel Ithiël en Uchal, zegt hij, ik heb geen menschenverstand, vers 2, ik wil niet gaan in dingen die mij te hoog zijn, ik sta voor natuurlijke dingen stil, de weg van een arend in de lucht, de weg van een schip in de zee, en zou ik dan bij de diepten Gods kunnen? de diepten Gods laat ik voor God, ik ben maar als een groot beest bij God, Ps. LXXIII :22. Wie zal de onderzoeking Godes vinden? wie zal tot de volmaaktheid toe den Almachtigen vinden? Job XI: 7. Ik sta voor God, ik ben klein, dat voel ik in mijn hart, ik kan 't niet verbergen. Dat is het derde; ik laat mij niet voorstaan dat ik veel wijsheid heb, wij kennen ten deele, en wij profeteeren ten deele, wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, 1 Cor. XIII: 9, 12,

4. In de vierde plaats, ik verbeelde mij niet, Heere, dat ik veel voor U doen kan in de kerk en in de wereld; daar is in mij geen kracht nog wijsheid, en wie is tot deze dingen bekwaam? 2 Cor. II : 16. Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn om iets

te denken, als uit onszelven, maar alle onze bekwaamheid is uit God, 2 Cor. III: 5. Hoe kan de knecht mijnes Heeren tot dezen mijnen Heere spreken? Wat zou ik voor Uwen naam kunnen doen? Ik ben een arm en machteloos schepsel, ik kan niets denken noch uitwerken.

5. Het vijfde teeken is; ik moet zeggen, als ik iets doen kan, dat ik geloof dat ik het niet doe, dat het is op rekening van mijn God. Wat heb ik, dat ik niet heb ontvangen? 1 Cor. IV: 7. Ik geloof dat Gij mij het geestelijke leven en den ijver uit genade gegeven hebt, mijn Heere, het is maar geleend, ik heb het van U. Zou het niet slecht zijn, dat een bedelaar op zijn aalmoes zich ging verhoovaardigen? Ik leve, zegt Paulus, doch niet meer ik, Gal. II: 20. Wel Paulus, gij hebt zooveel gewrocht? Het is een vrucht van uwen Geest, ik heb het niet gedaan, zegt hij, maar de genade Gods die met mij is, 1 Cor. XV: 10. Dat stelde hij op 's Heeren rekening, 't is van den Heere, zeide hij, en 't is wonderlijk in onze oogen. Daar hebt gij het vijfde teeken; ze erkennen dat het van Gods wonderlijke hand is.

6. Het zesde teeken is: zoo de genade Gods hun hart zoo te voorschijn haalt, dat ze gunst, eere en achting krijgen, zoo dat anderen zeggen, gij zijt onder ons geëerd en geacht om uws werks wille, gij steelt onze achting tot u; wel mijn God, zeggen ze, dat is mijn einde noch oogmerk in mijn doen niet, maar dat is de uitkomst; ik zie dat God getrouw is in Zijne belofte: die Mij eeren, zal Ik eeren, 1 Sam. II: 30. Krijg ik gunst, liefde, achting, dat is van God, dat is mijn oogmerk niet, maar dat is onder den zegen Gods de uitkomst.

7. Het zevende teeken is; ze weren alle eere van zich, en zij zeggen, gaat naar God den Heere, de eere en zal mijne niet zijn op dezen weg, hetgeen ze tegen dien blindgeborene zeiden, man daar is wat groots aan u gedaan, geeft God de eere, 1 Joh IX: 24. Wij hebben den schat maar in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes, en niet uit ons, 2 Cor. IV: 7. Zij willen ook niet hebben dat ze veracht worden; uw verachting, zeggen zij, hebben wij niet verdiend, en uw eere willen wij niet hebben; geeft God de eere, Hij heeft alles gewrocht om Zijnszelfs wille, Spr. XVI: 4, geeft Gods name dan eere; wat ziet gij op ons, ziet op God, door den 'name Jezus staat deze hier voor u gezond, Hand. III.

8. Het achtste teeken is; zoo hun iemand teveel eere wil geven, ze onstellen er zich over tot in hun ziele. Wat doet gij Johannes? voor mij neder te vallen? gij zult dat laten, ik ben uw mededienstknecht, zeide de Engel, Openb. XIX. Wel Corneli, valt gij op uwe knieën; wat doet gij? Hand. X, Wel mannen te Listre,

wat wilt gij met die ossen en kranen doen? offeren? ze scheurden hare kleederen en zeiden, wij zijn menschen van gelijke bewegingen als gij, Hand. XIX. Zij zijn van dien aard niet als Saul, die zeide, eert mij toch, 1 Sam. XV: 30. Zij zijn zulk een soort niet als **Herodes**, die 't hem liet aanglijden als ze riepen, eene stemme **Gods**, en niet **eenes** menschen! Hand. XII : 22. Zij zijn van dien inborst niet van den Antichrist, die zich verheft boven al wat God genaamd of als God geëerd wordt, 2 Thess. II : 4. zoo hen iemand teveel prijst, ze gaan bedroefd naar hun huis.

9. Gij zult een nederige daaraan kennen, dat ze uitroepen, als ze in 't gezicht staan van al dat God aan hen gedaan heeft, wat zal Uw knecht en dienstmaagd meer zeggen? Gij kent Uwen knecht, Heere, Heere, 2 Sam. VII, waarom hebt gij aan 't huis **Uwes** knecht zulke groote dingen gedaan? ik kan daar niet bij, wat zal ik den Heere vergelden voor alle Zijne weldaden aan mij bewezen? Ps. CXVI : 12. **Ik ben** dat niet waard, de minste genade van God, en de minste achting der menschen, ik ben 't niet waard. Dat is de grootste zegen, die bij al de zegeningen is, als iemand nederig is en den Heere dankende in alle ootmoedigheid voor Zijne zegeningen.

Daar hebt gij nog negen **teekenen** van een nederige; zijn ze niet alle even uitnemende, die wij daar gemeld hebben? Wij zullen, als het den Heere belieft, in 't toekomstige er nog wat bijvoegen. Het is een moedergenade, die plaats moet hebben in predikanten en begaafde Christenen.

Daar hebt gij nu de eigene gedaante van dat **teeken**. Nog een woord. Brengt dit uw hart eens te binnen. 1. Ben ik en gij zoo nederig voor God? 2. Zijn wij er zoo overtuigd en gevoelig van? 3. Laat gij u niet voorstaan dat gij veel verstand hebt? 4. Beeldt gij u niet in dat gij wat kunt doen? 5. Erkent gij dat gij 't van uzelf niet hebt? 6. **Zoo** gij geëerd wordt, zegt gij dat is mijn oogmerk niet, maar daarin toont Gij, Heere, dat Gij de Getrouwe zijt, dat Gij eert, die U **eeren**. 7. Als zij u willen **eeren** weert gij het van u? zegt gij, ik wijs u op mij niet? 8. Zijt gij ontsteld als zij u teveel prijzen? 9. Hebt gij voor God stil gestaan in verwondering? Ei legt er uw hart eens bij en zegt, vind ik dat **teeken** van de genade in mij, God zal u meer geven. Uw **wederpartijders** mogen u wederstaan en uw pad **zoo** moeilijk maken als zij kunnen, de Heere zal er u doorhelpen. Hij laat niet varen de werken Zijner handen, Ps. CXXXVIII:8.

In het toekomstige zullen wij er nog eenige **teekenen** bijvoegen.

De Heere **zegene** dit Zijn Woord aan ons en **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-ZES-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Behelzende het vervolg van het tiende kenteeken,
de ware nederigheid.

Wij lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat zij een zaad zijn dat de Heere gezegend heeft. Gij zult er geen een ontmoeten, dien God gezegend heeft, of gij zult moeten zeggen, gij zijt de gezegende des Heeren. In dien tekst zijn als stroomen des levendigen waters. God zeide, Ps. LXXXVII : 7, Alle Mijne fonteinen zullen binnen in u zijn. Deze tekst is niet uit te drogen, hij is als een fontein die gedurig springt, van al die blijkes van genade, daar gij dat gezegende zaad aan kennen kunt. Wij hebben er u zeventien maal acht gegeven, tegenwoordig zullen wij er u voor de achttiende maal wederom acht geven.

Laatst hadden wij deze : 1. Dat gezegende zaad was daaraan te kennen, 't waren arbeiders, zij hadden een groot werk onder de hand. 2. Het waren loopers, zij waren wakker, zij wilden niet rusten voor dat zij den voorgestelden prijs in de palmen van hun hand hadden. 3. Zij hadden kommer over hun ziel, hoe dikwijls zeggen zij, ach mijn ziele, hoe zal 't met u gaan ! 4 Het vierde teeken was : zij letten zoo op den oprechte, hoe 't met hen staat. 5. Het waren zulke ontstelden als er een held of heldin viel in de kerk en in de politie, of in staat of in stad, of in hun huis of geslacht. 6. Het waren zulke vreemdelingen, gasten en bijwoners. 7. Zij leefden met zooveel indrukken van hun einde, zij dachten gedurig aan sterven, zoolang zij op de wereld zijn, maken zij zich die gedachten familair, daar hielden zij tezamspraak over, o ! hun einde, daar letten zij zoo op. Zij maakten zich los van alles, daar hun hart vast aan was en zij maakten het zooveel vaster aan hun God. .

Nu hebben wij u voor de achttiende maal er wederom acht te geven, en die zullen ook zeer opmerkelijk zijn.

1. Eerst, zij bereiden al hun zaken tegen dat de dood komt, zoodat zij ten hunnen huize onbelemmerd zullen wezen, opdat, als zij gestorven zullen zijn, die hun aangaan, niet zouden moeten zeggen,

ik wou dat ik den overledene nog eens spreken kon. Hiskia, hebt gij in uw huis of koninkrijk nog wat te doen, stelt het niet uit. Achitophel, die **zoo** een wijs man was, had in zijn hart om dat te doen, eer hij zijn handen op **zoo** een wreede wijs aan zijn leven slaat; hij gaat in zijn huis en stelde orde op alles. Dat is het eerste **teeken**: zij bereiden al hun zaken, opdat er niets in **onorde** of verstel zou gevonden worden. Gij spreekt altemets een Christen te na, dat hij **zoo** net orde stelt op alles. Wij zien het in een Jacob, hij zag den dood tegemoet toen zijn broeder hem ontmoeten zou; **zoo** het mij treffen mocht, **zeide** hij, ik zal op alles orde stellen, of nog eenigen het ontkomen mochten. Zij bereiden hun huis.

2. Het zijn menschen die orde stellen op den tijd, wat ze dan, wat ze nu doen zullen. Zij kavelen hun tijd wel, zij vallen niet los aan 't werk, zij nemen hun tijd wel waar, zij zouden niet gaarne hebben dat God tot hen zeggen zou, zelfs een ooeveaar aan den hemel weet zijn gezette tijden en een tortelduif, en' kraan, en zwaluw nemen den tijd harer aankomst waar, maar Mijn volk weet het recht des **Heeren** niet, Jer. VIII: 7. Het zijn verstandigen in de tijden, gelijk er **getuigd** wordt van de kinderen Issaschar, 1 Chron. XII: 31. Zij zouden niet gaarne ledig gevonden worden, door zwakheid zouden ze wel wat ophouden van lezen en bidden, maar zij willen nooit ledig gevonden worden. In het goede bezig te zijn is altijd goed.

3. Het derde is, dat ze altijd hun gronden, op welke ze zich gefondeerd hebben, zoeken klaar te houden: heb ik genade in **Gods oog** gevonden en heerlijkheid te wachten? Daar zijn wei veel kenteekens van genade, maar daar zijn er die bijzonder zijn, die houden ze klaar. Waarom? Het mocht op 't laatst eens stormen; daar kunnen zulke pijlen komen, gij kunt sprakeloos, gij kunt verstandeloos, gij kunt krachteloos zijn, zoodat gij niet **zoudt** kunnen spreken of denken. Mijn Heere, zeggen ze! in volle kracht wil ik het doen, ik mocht eens sterven. **Zoo** deed David, 2 Sam. XXIII. Op wien grondde hij zich? Wilt gij het weten, **zeide** hij, waar ik mij op grond? Mijn grond is in 't Verbond **Gods**, daarin is al mijn lust en al mijn heil. Job, waar grondde hij op? Al doodde mij de Heere, ik zal evenwel op Hem hopen? Job XIII: 15. Hij hield den wortel der zake in zich vast, Job XIX: 28. Hij **zeide**, het werk **Gods** is in mij, dat zal niet sterven, Hebr. XI: 13, Deze alle zijn in den geloove gestorven. Paulus, waar grondt gij op? Ik heb het geloove behouden, 2 T.im. IV: 7. Stéphanus, waar gij op? Hij had den Heere Jezus gezien, en hij had de

gave des gebeds gehouden. Petrus en Johannes, waar gij op? Wij hebben den Heere Jezus lief. Dat houden ze klaar, 't mocht daarna in 't warre raken; daarom zeggen ze het God den Heere, wat hun gronden zijn, terwijl ze leven en gezond zijn.

4. Zij verlangen naar den hemel, daar ligt daar wat voor hun **oogen**, daar God de kunstenaar en bouwmeester van is. Zij rekenen den hemel geen fabel, 't is die toekomstige stad, zeggen ze, die ik zoeker, Hebr. XIII: 14, het is daar verre beter als hier, ach! was ik er! bij die zielen der volmaakte rechtvaardigen, bij dat uitverkoren geslachte, dat daar voor **Gods** troon zweeft, bij die vierentwintig ouderlingen en die vier dieren, bij die schare die daar in den hemel is, die niemand tellen kan! Paulus **zeide**, ik wou wel daar wezen, daar ik met de woonstede, die uit den hemel is, overkleed zal worden, 2 Cor. V : 2, mijn wandel is daar mijn hart is, en mijn hart is daar mijn schat is, Phil. III: 20 en Matth. VI: 21.

5. Mijn Heere, ik weet dat de dood een middel is om mij daar te brengen, dat Uw knecht, de dood, aan mijn **deure** stond, ik hield hem geen een ure staande; Gij hebt eens een weg gehad, dat Gij **Enoch** en Elias ten hemel gebracht hebt zonder dood, maar dat is uw algemeene weg niet; en Gij zult een weg hebben, als de laatste bazuine zal slaan, die dan leven, zullen niet sterven, maar zij zullen in een punt des **tijds** veranderd worden; maar anders de dood is het eenige middel om in uw paleis te raken, ik heb er zulk een begeerte toe! Gij Paulus, gij man die hier **zoo** noodig zijt? Ja ik heb een begeerte om ontbonden te worden, en met Christus te zijn, Phil. 1: 23. Hij had al veel van den Heere Jezus gehoord, en hij had er veel van gezien, hij had er bij geweest in den derden. hemel, daar had hij zulke woorden van Hem gehoord, dat een man van zulk eene genade, **zoo** welsprekende en die **zoo** wel ter penne was, het niet **konde** uitspreken, 2 Cor. XII. En 2 Cor. V : 1, **zeide** hij, ach dat het aardsche huis brak, 't is **zoo** los! ik ben niet beter dan mijne vaderen, **zeide** Elias, neemt mijne ziele weg, 1 Kon. XIX : 4.

6. **Het** zesde **teeken** van dat gezegende zaad is: hoe groot dat hun verlangen is, 't is niet driftig, 't is onder **Gods** wille; misschien kan, noch mag ik nog niet weg, ik ben er misschien **nog** noodig, gebruik mij maar, Heere. Maar een arbeider hijgt naar den avond, doch 't is matig, ik weet de tijd moet er eerst wezen. **Zoo** is 't met het gezegende zaad ook; zijn er, die mij nog **noodig** hebben, ik ben tot Uwe dienst, hoe gaarne dat ik in den hemel was, ik wil blijven, en ook verblijven, Phil. I: 25, ik

weet dat ik nog blijven zal, en met u allen zal verblijven tot uwer bevordering, en blijdschap des geloofs. Izaak lag genoegzaam blind, ik ga sterven, **zeide** hij, hij was bedlegerig, krank, en hij hield het nog drie en veertig jaar uit; hij was gematigd, stil, onderwerpende, ik kan hier ook nut zijn, en werken tot Uwe eere. Zij zijn wel met veel verlangen aangedaan, doch zeer gematigd.

7. Het zevende **teeken** is: zij nemen afscheid van alles, eer God ze wegneemt. God is mij zoo goed, zeggen ze, en op het laatste scheiden ze zoo stichtelijk, zoo lief, zoo aangenaam nemen ze afscheid Komt mijne kinderen, **zeide** Jacob, ik heb u in lang niet eens bijeen gehad, en hij hervatte de krachten, om ze elk eens aan te spreken voor zijn sterven. Komt Israëel, **zeide** Mozes, ik zal 't u zeggen, wat u na mijn dood ontmoeten zal, Deut. XXXII. Komt stammen Israëls, **zeide** Jozua, ik ga den weg der gansche aarde, maar laat ik u eerst eens verbinden aan God, Joz. XXIV. David **zeide**, kom Bathseba, wat zegt gij, ik neem afscheid van u, ik zal doen 't geen ik gezegd hebbe; **degenen** die tegen zijne intentie deden, moeten zelfs getuigenis geven; ook heeft de koning aangebeden op de slaapstede, 1 Kon. I: 47. Wat zult Gij spreken, liefste Heere Jezus, als- Gij uw afscheid neemt? Joh. XIV, XV, XVI, XVII. Ik kan niet scheiden, of ik moet uw hart eens sterken. De Apostel Paulus, wat een afscheid nam hij van die te Epheze? Hand. XX. Gij moet nu daar juist zoo niet op staan, alsof wij dat zoo bepalen tot het doodbedde. Gij moet het in uw leven doen. Dan zoudt gij altemets vol pijn zijn en krachteloos. Gij moet in uwe gezondheid zeggen tegen diegenen die u bestaan, ik kan niet sterven, of gij moet mij beloven dat gij God dienen zult.

8. Het achtste **teeken** is: al staan ze rondom hun sterfbed en schreien zoo, dat ze wegvloeien in tranen; al zeggen ze elk, gij zijt ons noodig, ik ga evenwel heen, zeggen ze, **schreidt zooveel** als gij wilt. Hand. IX, daar stonden die weduwen, en zij toonden de rokken en kleederen, die Dorcas haar gemaakt had, en zij zeiden al weenende, zoo en zoo heeft ze ons gedaan. Ik ga evenwel heen, zei de Heere Jezus, of gij nog schreit of niet, Zoo doet een kind Gods; of gij mij begeert of noodig hebt, ik beveel mijn overblijvenden aan den Heere, mijn man, vrouw, weesjes beveel ik aan God; en hebben ze eene publieke betrekking op de gemeente, die bevelen ze Gode; en hun ziel bevelen ze in de hand van hun getrouwen Schepper; met weldoen zult gij dat volk vinden, 1 Petri IV : 19.

Als 't God belieft zullen wij in 't toekomstige noch acht **teekenen** geven. Het is toch gelijk als wij zeiden, dat dit een tekst is,

die als een springende fontein is, daar gij aan kunt zien, dat God het gekrookte riet niet breken wil; neen, Hij zal 't uitbrengen tot overwinning, totdat Hij 't recht op aarde zal gesteld hebben, dan zal Hij ze doen triumpheeren in leer en in genade, allen die op den naam van den Heere Jezus hopen. Het geheele Woord is met **teekenen** van het gezegende zaad overspreid; God heeft die **teekenen** over geheel den bijbel gespreid, opdat het gekrookte riet daardoor ondersteund zou worden. De kinderen **Israëls** verzamelden stoppelen en verspreiden zich; **zoo** moeten **Gods** knechten doen, zij verspreiden zich over den **geheelen** bijbel, om die **teekenen** te verzamelen voor een nedergebogen hart. Wij hebben in onze stoffe onder handen dat blijk, de nederigheid; 't kan u niet vergeten zijn, als gij hebt willen **hooren**, 't kan u ook niet onaangenaam zijn, dat wij u het in zijn aard kort vertoonen.

Wij hebben u in de voorgaande predikatie negen **teekenen** gegeven van de nederigheid, wij zullen er vandaag nog negen bij doen en dan hopen wij in de volgende predikatie dat **teeken** te sluiten; niet onze stoffe, die is **zoo** breed, dat wij ze ons leven niet ten einde zullen raken. Als 't God belieft, zullen wij u weder het geheele beloop van de volgende stof geven, of wij **dan** **leven** of sterven, dan zult gij het korte beloop in uw hart kunnen hebben. **Om** u dan verder de eigen gedaante van de ware nederigheid te **toon**en, zullen wij deze negen **teekenen** hebben :

1. Eerst, zij schrikten voor verheffing des harten, al wist het geen mensch. Ach Heere ! laat er geen trotschheid in mij zijn, Ps. **XIX**: 13. Dat monster, Heere, hooge **oogen**, daar heeft Uwe ziel een gruwel van, Spr. VI : 16, 17. Ach! van dat monster hebt Gij bij uzelfen gezworen, dat Gij een gruwel hebt van **Jacobs** hoovaardij, Amos VI :8. Ais dat komt, dan gaat al de sieraad weg, dan heb ik geen vrijmoedigheid, dan ben ik al den toegang kwijt, als die **doode** vlieg komt bij al de genade, dat zou haar doen opzwellen.

2. Het tweede **teeken** is: **zoo** gij een nederig hart hebt, zult gij het **zoo** wakker gewaar worden, als er verheffing komt. Al ziet het geen een mensch, wordt uw hart gezwollen, al zwijgt gij het, gij wordt het **zoo** wakker gewaar, of gij moest van den Heere wat verlaten zijn, gelijk Hiskia, 2 Chron. **XXXII**. God verliet hem, tot hij behandeld werd door den profeet Jesaja; hoe staat het met u, zei de profeet, heeft uw hart u verheven? Jes. **XXXIX**. Anders zult gij de verheffingen wakker gewaar worden, en ze laten. Evenals David, 't woord was **zoo** wakker uit zijn mond niet, dat hij tegen Joab gezegd had, tel het volk; **zoo** wakker

als Joab weg was, eer de profeet Gad hem behandeld had, zoo sloeg zijn harte; wat zal dat worden, daar Joab, een goddeloos mensch zeide, doe het niet, en ik liet het niet stuiten?

3. Het derde **teeken** is: als God in den overvloed van Zijn rijkdom belooft te zeggen, gij moet zoo laag niet zitten, schuift hooger op, Ik heb voor u ongemeene genade te geven, Ik zal u vijf pond geven, ja Ik zal u tien pond geven, die heeft zal gegeven worden; dan zijn ze zoo oplettende, och Heere zeggen ze, wat occasie? Is dit tot verhevenheid? Te roemen, zei Paulus, is mij waarlijk niet oorbaar, 2 Cor. XII:1. Hij streefde in gaven en genaden te boven al die in de kerk waren, maar ik wil nog liever 't groote, dat Gij mij gegeven hebt, zei hij, veertien jaar smoren, en 't dan nog liever in den persoon van een onbekend man spreken, zij mogen er eens naar raden, och God, Gij zet mij zoo hoog. Is men nederig, dan let men zoo op.

Petrus en Johannes, Ik zal u mede op den berg nemen, maar zegt het niemand, wat gij daar gezien hebt, voor dat Ik verheerlijkt ben; zij zwijgen het, totdat Gods Geest het hun doet te voorschijn brengen, ja wel tot den sterfdag. 2 Petri 1: 17, nu moet ik zeggen, dat ik die stem van de. hoogwaardige heerlijkheid gehoord heb, als ik met den Heere op den berg was, nu moet het er uit. Zij letten zo0 op, opdat zij zich niet mochten verheffen. Ik zeg: 1. Zij schrikken tegen den hoogmoed. 2. Zij worden 't zoo ras gewaar als hun harte zich verheft. 3. Zij zijn zoo oplettende, als God aan hen groote dingen doet.

4. Het vierde **teeken** is: ze zijn hun leven niet beter in hun schik noch welvarender naar de ziel als dan, als God ze nederig en klein maakt. David was zijn leven niet beter in zijn schik, als, 2 Sam. VII, daar hij zoo uitriep, wat zal David nog meer tot U spreken? want gij kent Uwen knecht Heere, Heere, vers 20. Ik geloof niet dat gij hem ergens zoo in zijn schik zult vinden als in den CXXXIsten Psalm, daar hij uitriep: o Heere, mijn hart en is niet verheven, noch mijn oogen en zijn niet hoog, ook en heb ik niet gewandeld in dingen mij te groot en te wonderlijk. Zoo ik mijn ziel niet en heb gezet en stil gehouden, gelijk een gespeend kind bij zijne moeder; mijn ziel is als een gespeend kind in mij, vers 1, 2. De broeder die nederig is, roeme in zijne hoogheid, Jac. 1: 9. Wat zal ik roemen, zegt zoo een, daar ik niets ben, daar 't al dat ik heb Gods is?

5. Het vijfde **teeken** is, kon ik mij nog op lager plaats zetten, ik deed het. 2 Sam. VI: 22, ik zal mij nog al geringer houden en aanstellen dan alzo0, vrouwe, zei David, is u dat teveel?

Nooit kan men God teveel eere geven, maar wel zich zelf. Nooit hebben zij kommer dat zij te nederig zijn, als dan, als zij op den wortel van nederigheid hun hoogmoed stellen, opdat de menschen hen prijzen zouden ; dat beschreien ze liever, als dat zij zich kittelen zouden en met subtielheid iemand zouden uit-hooren, wat zij al van hen zeggen zouden.

6. Zoo een kan God zoo rechtvaardigen, dewijl de hoogmoed ons lichtelijk omringt, dat Hij een scherpe remedie er tegen gebruikt. Wat gebruikt God voor Paulus? Een engel des satans, die hem een bittere gast was, hij paste zoo op. Was 't niet een bittere gast voor u, Paulus? Ja, hij was mij als doornen in mijne oogen, en als splinters in mijne hielen, 2 Cor. XII.

7. In de zevende plaats, het zevende teeken is: zij kunnen God zoo prijzen, als Hij 't zich aantrekt, als engelen, menschen, vromen, onvromen zich verheffen, dat God de Heere ze dan zwaar bezoekt over hun verheffing. Zij prijzen God, dat Hij f-liskia bezocht over 't verheffen van zijn hart, en Petrus over zijn verloochening, en David over zijn verheffing, dat God hem drie dingen liet voorstellen, en dat Hij elk mensch, die zich verheft, een worstelaar is. 1 Petri V : 9, God wederstaat den hoovaardige. Zij prijzen God, dat Hij de **duivelen** om hun hoogmoed in de helle wierp, en dat Hij een hoogmoedig mensch in zijn leven daarover straft. Pharao, zei God, hiertoe heb Ik hem verwekt. Nebucadnezar zei, ten einde van vele dagen kwam mijn verstand weder in mij, toen kwam ik weêr tot mijzelfen. Rabzaké, gij zult het gewaar worden, wie de Heere is, **Herodes**, Antichrist, Babel, geheel de wereld zal schreeuwen over uwen val. Zij moeten God zoo rechtvaardigen, dat Hij tegen elk zegt, indien gij u niet en bekeert, gij zult allen desgelijks vergaan, Luc. XIII: 3.

8. Het achtste teeken is: hoe wijs is God, Hij wil niemand Zijne genade geven als de nederigen, Hij wil Zijne genade niet vermeerderen als aan de nederigen, Hij is niemand nabij als bij de nederigen, Jes. LVII en LXVI. 1 Petri V, Daar, zegt God, wil Ik wonen, Ik wil hun genade geven en vermeerderen.

9. Het negende teeken is: als God maar verheerlijkt wordt, al **wierden** zij gesmaad, dat kunnen zij dragen om **Gods** wille. Delg mij uit Uw boek zei Mozes, Exod. XXXII: 33. Wat zult Gij dan Uwen **grooten** name doen zei Jozua, kap. VII: 4. Ik kan 't niet harden dat Uw naam last lijdt, laat liever mijn naam gelasterd en gesmaad worden. Ik wil liever verloren gaan, als dat de naam van den Heere Jezus zou gelasterd worden, zei Paulus, Rom. IV. Johannes de **dooper**, die zoo een groot licht was, zei,

Hij moet wassen, maar ik minder worden; Joh. III : 30. Dat konden zijne discipelen niet dragen.

Daar hebt gij wederom negen teekenen. Als 't God uit den hemel belooft, zullen wij dat tiende teeken sluiten in de honderd zeven en twintigste predikatie. Maar daar komt een groote zwaarigheid van 't gemoed voor mij, en ook voor **ulieden**, en dat is dit: ik heb nu **zooveel** kenteekenen gehoord, hoe moet ik er mede werken, om mijn staat vast te houden? Dat is een zware stoffe, daar wij ook al wat in zullen moeten bezig wezen. En dan zullen wij tot het elfde teeken, en zoo tot het vervolg van onze stoffe overgaan.

Vindt gij nu uw beeld in die negen teekenen? Gij diende het besluit op te maken, tot uw nadeel, of tot uw voordeel? Is 't tot uw nadeel, of tot uw voordeel? Is 't tot uw nadeel, valt op uwe knieën en bidt om ontferming bij God. Is 't tot uw voordeel, weest blijde, en dankt God.

Wij zullen 't nu daarbij laten, en den Heere bidden, dat Hij dit Woord belooft te zegenen aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-ZEVEN-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin het tweede vervolg van het tiende kenteeken
de ware nederigheid.

WIJ lezen, Jes. LXI: 9, Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Dat gezegende zaad wordt bekend in 't beginsel van zijne genade, in zijn voortgang, in den strijd, in het kruis, in den tegenspoed, in de zegening; 't wordt bekend als ze ziek zijn, op hun sterfbed, en als ze weder opkomen. Gij kunt ze niet zien, of gij moet zeggen dat het een gezegend zaad is. Wij hebben u daar achttien maal acht blijken van gegeven, daar dat gezegende zaad aan te kennen is.

Laatst gaven wij u deze: **1. Zij** bereiden **zichzelve**n, hun huis en al hunne zaken tegen den dood. **2. Zij** werkten, zij leefden, zij stierven **alzo**o ordentelijk; ze letten **zoo** op den tijd, wat nu, wat dan te doen. God werkt altijd **zoo** ordelijk; dat gezegende zaad ook. **3.** Het derde was, ze hielden hun gronden klaar, op welke zij denken zalig te worden, en voor God te kunnen bestaan; 't mocht op 't laatste eens stormen. **4.** Het vierde was, zij verlangden naar den hemel, die groote woonstede. **5.** Ziende dat de dood een middel was om daar te komen, **zoo** zuchten ze, neem mij weg, ik heb hier allang genoeg geweest. **6.** Ik wil gematigd zijn; hebt Gij nog werk voor mij, hier ben ik. **7.** Het zevende **teeken** was, als het uurtje kwam, ze namen een godvruchtig, stichtelijk, aangenaam afscheid van man, vrouw, kinderen, vrienden. **8.** Zij gingen gemoedigd heen, als 't al schreide, wat om en bij hun bed was, zouden ze wei gezegd hebben, schrei niet, 't zal uw stond ook haast worden.

Wij zeiden toen, dat wij er nog acht zullen geven, dat wij dan heden als het den Heere belijft, voor de negentiende maal zullen zoeken te doen.

1. Het eerste **teeken** daar dat gezegende aan te kennen is, dat is: zij zien uit of het uur niet komt, wel wetende, dat hunne jaren, maanden, weken, dagen, minuten, vervuld moeten worden.

Elke ziekte, stootje, kwellinkje, zien ze uit, en zeggen, zou dit het uur wel zijn, dat mijn strijd vervuld is; zou dit het uur en de dag van mijne zaligheid wezen? Zij zijn als een wachter op den morgen, Ps. CXXX : 6. Ieder attakketje, zeggen ze, zie ik uit; ik weet niet of ik vroeger of later sterven zal, dat stonetje is bepaald, ik weet niet wanneer ik sterven zal, wanneer dit stonetje komt; gij komt dikwijls kloppen ;zou dit de laatste ziekte wel wezen?

2. Het tweede **teeken** is: ze hebben meer kommer dat ze hersteld zullen worden, als dat de dood zal komen. Paulus zeide, ik zal blijven, en met u allen verblijven, Phil. 1: 25. Maar hij zei dat ook maar eens, en niet meer. Daarna was het, ik en **achte op** geen ding, noch ik en houde mijn leven niet dierbaar voor mij-zelve,. Hand= **XX** : 24, Ik bevele u **Gode**, en den Woorde Zijner genade, vers 32, of gij aan mij als hangen blijft of niet, ik zal niet meer blijven. Ik zeg, 't is, elk stootje zie ik uit, of 't het laatste niet is; en ik heb er meer kommer over, dat ik hersteld zal worden, als dat de dood mij treffen zal.

3. Het derde **teeken** is: wel ik zie er het allergrootste gewin in tegemoet, dat mij ooit overkomen zal. Daar zullen er wel bij mijn dood verliezen ; maar ik zal nooit **grooter** gewin gedaan hebben. De wereld is het een zware slag, en nooit zwaarder als hun dood; de wereld doet het grootste verlies in hun dood, maar een kind van God doet nooit **grooter** gewin. Daar staan de omstanders te schreien ; de vrouw zegt, wat een lieve man verlies ik; de man zegt, wat slag is dat, dat ik mijn vrouw verlies; elk zegt, wat verliezen die kinderen; een heele stad zegt, wel wat heeft dat kind verloren; maar sterf ik, wat voor gewin is dat voor mij, wat zegen is dat! Al het smartelijke, dat verlies ik; en al 't verkwikkelijke, dat verkrijg ik; het sterven is mij gewin, Philipp. I: 21.

4. In de vierde plaats, als ze ziek liggen, ze hervatten al hun krachten die ze hebben, al zijn ze **dikwijls** klein en weinig. Ik zal eens al mijn krachten bijeen grijpen, zeggen ze, en ze bidden eens **zoo** goed als ze kunnen; kunnen ze 't niet luide doen, ze doen het stil. Zoodra kwam de hartveranderende genade niet in Paulus, of het is, ziet hij bidt, Hand. **IX: II. Evenzoo** is 't met hem, en als ze sterven is 't ook, ziet hij bidt. Jacob, **zoo** oud en blind, en greep al zijne krachten bijeen, op het opperste van zijnen staf leunende, bad hij, Gen. XLVIII. David, hoe oud hij was, zat van dagen, rijkdom en eere, hij aanbad op de slaapstede,

1 Kon. 1: 47, Ze sterven met een gebed in hun mond; ze komen in de strijdende kerk met een gebed, en in de triomfeerende ook, Hand. VII. Stephanus zei, ik zal al biddende sterven; hij bad voor zichzelf, hij bad ook voor zijn vijanden.

5. Het vijfde teeken, daar dat gezegende zaad aan te kennen is, dat is: zij overdenken al die wegen, die God hen geleid heeft. Gij ligt hier op uw laatste legerplaats, zeide God tot Mozes, overdenk het eens, hoe ik u in deze woestijne geleid hebbe. Zoo doen zij ook. Waar, zeggen ze, heb ik gewoond? Waar verkeerd? Waar kreeg ik gedachten om naar God te gaan? Waar wierd ik vastgesteld? Hoe ben ik wel bestreden? Op wat peryculeuze en moeilijke wegen heb ik wel geweest? O God! uit welk kruis hebt Gij mij gered? In wat zondige wegen heb ik wei geweest? Maar, o Heere, die waren mij een last; maar Uwe wegen waren mijn vermaak. Gen. XLVIII, Die God, zeide Jacob, die mij gevoed heeft van dat ik was, tot op dezen dag, tot nu toe, nu ik hier zoo blind te bed ligge, en die Engel, die mij verlost heeft van alle kwaad, zegene deze jongers, Gen. XLVIII: 15, 16. En tegen Jozeph zeide hij, dat stuk veld, dat ik gewonnen heb, met mijn boge en zwaard, dat geve ik u, vers 22. In den XXXVIII Psalm, toen de man zoo ziek was, dat hij moest zeggen, mijne darmen zijn vol van verachtelijke plagen, het treft mij hier tot in mijn ingewand, ach Heere, zeide hij, de zonde is mij een last, te zwaar om te dragen, vers 5. En in den XXV Psalm, de zonde van mijne jonkheid, ach Heere, hoe zwaar valt mij die! vers 7.

6. Dan komt er een zesde teeken voor den dag, en dat is: kon ik nu zingen, prijzen, loven, lofzangen zingen, voor al dat mij geschonken is. Daar gaan ze zingen, loven, danken, verheerlijken, Heere, wat zijt Gij mij geweest? Geen dorre woestijn, maar een fontein, een put van levendige wateren. Ik ben geringer dan alle deze weldadigheden, en dan alle deze trouw, die Gij aan Uwen knecht gedaan hebt, Gen. XXXII : 10. En als zij niet kunnen zingen, zouden zij wel tegen anderen zeggen, zingt Psalmen, maakt den Heere met mij groot, en laat ons tesamen Zijnen Naam verhoogen, Ps. XXXIV : 4. Zij verkondigen de deugden Gods zoolang als ze leven, en ze komen zoo van hun bed in den hemel met den lof van God.

7. Het zevende teeken is: laat ik mijn liefste Heere Jezus in mijn mond, hart en hand nemen! Komaan, mijne ziele, zeggen ze, waar is uw geloof? Is 't levende? Is de kennende daad des geloofs in u? Ook de erkennende? De toestemmende daad, is die in uw harte? Is er de begeerende daad? Is er de verlangende daad? De hongerende daad, is die in uw harte? Is er de lammen-

teerende daad, de worstelende daad? Is er de aanklevende daad? Is er de wendende daad? Is er de aannemende daad? Is er de betrouwende daad? Is er de onderzoekende daad? Ook de heiligende? En vindt gij de verzekerende daad? Is 't niet door gevoel, laat het door redekavelen zijn. Wat zegt uw harte? Hebt gij het geloof behouden? Deze allen, staat er, zijn in den geloove gestorven, Hebr. **XI**: 13. Gij hebt hun geloove gezien, en de uitkomst harer wandeling, vers 17. Paulus zei, ik heb het geloove behouden, 2 Tim. IV : 7.

8. Het achtste **teeken** is: och God ! nu wacht ik een vroolijke, zalige ontmoeting bij den Heere, een goeden uitslag voor eeuwig. Geen zoeter spraak en kan men wenschen als deze, als men voor den Heere komt, dat Hij dan zeggen zal, daar is een oprechte, in welke geen bedrog is, gelijk Christus van Nathanaël getuigde, Joh. **I**: 48. 't Gebrek in mijne liefhebbers zie Ik over, gij hebt gearbeid voor Mijnen naam, en gij zijt standvastig gebleven, gij zijt niet moede geworden, als Openb. **II**: 3. Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Rom. **VIII**: 33 Gaat nu in, in de vreugde **uwes Heeren**, Matth. **XXV** : 23.

Dat zijn de negentien maal acht blijken. Ik zeg: 1. Elk stootje zeggen ze, zou dit het laatste zijn? Is nu mijn strijd vervuld? 2. Zij schrikken meer voor herstel, als dat zij kommer hebben van sterven. 3. Ik zie mijn allergrootste gewin tegemoet; ik zie de liefde van die en die wel, en hun verlies bij mijn sterven, maar dat is mij een groot gewin. 4. Zij hervatten de krachten om eens te bidden; kunnen zij 't niet luide doen, zij doen 't stil, gelijk als Hiskia, Jes. **XXXVIII**. Hij keerde zijn aangezichte naar den wand, en bad stil; hij piepte gelijk een krane of zwaluwe, vs. 14. 5. Laat ik eens herdenken al de wegen, die God mij geleid heeft, zeggen ze. 6. Nu wou ik wel eens danken. 7. Nu wil ik den Heere Jezus in mijn harte en hand nemen, in al die daden des geloofs. 8. Ik wachte anders niet als eene vroolijke ontmoeting.

Als het God belooft, zullen wij er daarna nog acht hebben. Maar gij zult zeggen: al die teekenen, die gij zoo vergaderd hebt, waartoe doet gij dat in 't bijzonder? **a**. Opdat het gekrookte rietje ondersteund zou worden. **b**. Opdat het oordeel tot overwinning uitgebracht zou worden. **c**. Opdat die gekrookte rieten, zagen zij **zichzelve**n niet in 't eene, dat zij zich in 't andere zien zouden. **d**. Om de waarheid van dezen tekst te **toon**en: Ik zal u niet breken; Ik zal uw lemmetje, al laat gij het nog zulk een smook van verdorvenheid **toon**en, niet uitblüsschen; Ik zal het door 't eene of 't andere middeltje aanblazen; Ik zal er iemand

toe zenden die zal eenige **teekenen** opzamelen, opdat alle die in Zijnen naam zouden hopen. Al den zegen, die dat gezegende zaad krijgt, krijgen ze al door den Heere Jezus.

Het kan u niet vergeten zijn, dat wij het tiende **teeken** van den genadestaat met u hebben afgehandeld in 't breede, te weten de ware nederigheid, hoe zij nederig zijn voor God, voor **zichzelve**n, en voor hun naaste. Het is een gewis **teeken**. Wij zagen wie 't niet bezat, wie 't miste ; wie 't immers bezat; 't voordeel dat er aan was; 't nadeel van den hoogmoed. Ik hoop dat God onder 't verhandelen uw hart zal geopend hebben, dat gij acht zult gegeven hebben, als gij 't hoorde, dat het aan uw hart wat zal gelaten hebben, ten minste, is 't niet al, hopen wij dat gij van elke predikatie een wezenlijk stuk zult weggelegd hebben. **Zoo** gij dat gedaan hebt, zal 't u niet kunnen verdrieten, dat wij u hier in 't kort de eigen gedaante van een nederig mensch naar het leven doen zien. Wij hebben er al wat van gezegd; tegenwoordig zullen wij er nog wat bij doen. Een nederig mensch zult gij hieraan kennen:

1. Eerst, is hij bij een hoovaardige, dat is hem een last. Ik heb een God, Die geen zonde **zoo** haat ais den hoogmoed; die genade hebben, zeggen in navolging van God, de hoovaardige is mij een last. Die met een grammoedig man omgaat, die wordt besmet, die met een hoovaardige omgaat, die wordt ook besmet. Onder al wat God haat, is voornamelijk een hoovaardige, Spr. VI : 17, Amos VI : 8. Daar zijn mij ook geen **groot**er vijanden ais **hoovaardigen**, die veracht ik, die **belach** ik, die' bekoren mij niet, zeggen ze, 't zijn menschen, die gaan met eene hope van den hemel, en de hoovaardige omringt ze ais een keten, het geweld bedekt ze als een gewaad, Ps. LXXIII : 6.

2. Niemand zie ik liever als een nederig mensch; och, die zijn **zoo** welkom in mijn huis, zij brengen hun sieraad mede. De Heere zegt van dezulken, Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden, **Zach. XIII : 7**. Ik ook, zegt **zoo** een, ik voeg mij tot en bij de nederigen, daar is mijn plaats, ik zet er mij nevens, ik zeg, zit bij mij, Rom. **XII : 16**. Wel vrouw, zei David, ik moet u liefhebben en ik heb u lief als mijn vrouw, maar evenwel ik voeg mij bij die dienstknechten en dienstmaagden, met die heb ik meer op als met u en uws vaders huis, 2 Sam. VI.

3. Zij houden niet veel van zulke discoursen, wie de meeste is in 't Koninkrijk. Eens **zoo** lief hebben ze die vraag, wie de minste is. Elk is **zoo** klein bij zichzelf. Ontvalt het hun eens, dat zij zouden zeggen, wie is de meeste, die of die ? Als de

koning zou komen, zouden zij over die lucifers-kwestie verstommen en beschaamd zijn, omdat zij niet op klein zijn gezet waren, noch op de laagste plaats, daar 't de Heere gezegd had, dat zal uwe eere wezen.

4. Zij wederstaan die zeggen, wel gij zijt ook al te klein. Wat heb ik, zeggen zij, met u te doen ? Gij zijt mij een duivel, ja erger als een duivel. Gij zoudt, met mij **daarmede** te onderhouden, mij doen verheffen. Dat zag de Zaligmaker wel, 't scheelde den duivel niet, of hij 't door een Petrus of door een Judas deed, de Heere zag dat, en Hij zei, gij zijt Mij een duivel, gaat weg achter Mij, **satanas**, Matth. XVI : 23.

5. Het vijfde teekentje is dit : laakt hem iemand, hoort hij 't of komt het hem iemand zeggen, hij verslaat er zich niet over. Prijst hem iemand, hij verheft er zich niet in. Over 't laken verslaat hij zich niet, over 't prijzen verheft hij zich niet, 2 Cor. VI : 8. Zij gaan **zoo** door eere en oneere, door goed gerucht en kwaad gerucht, laken of prijzen. Ik hoorde van u geprezen te worden, **zeide** Paulus, doet gij het niet, 't scheelt mij niet, 't was uw plicht de genade **Gods** in mij te erkennen.

6. Het zesde **teeken** is : zij zien meer op hun werk voor God als op den uitslag, al deden ze hun leven geen vrucht. Zij zien op hun ambt en den plicht van hun bediening. Ik zie op het planten en op het nat maken, zeggen ze, al was het dat ik een reuke des doods ter dood **was**, 2 Cor. II: 16. Een soldaat wordt zoowel betaald als er in den krijg veel sneuvelen, als dat ze de overwinning behalen. Een docter wordt **zoo** wel betaald als de patiënt sterft, als dat hij hersteld wordt. God zal nooit vragen, hebt gij menschen bekeerd? maar, hebt gij uw boodschap wel gedaan? Al hoort gij nooit dat gij vrucht had, gaat gemoedigd in 't werk van uw ambt en bediening voort.

7. Het zevende **teeken** is : als God een ander **zoo** belooft te begiftigen met talenten, gaven, **genaden**, belooft God hem tien of vijf talenten te geven, **zoo** een is er niet nijdig over, maar hij zegt, geeft hem andere tien of andere vijf ; al belooft God iemand te verheffen boven hem in genade en eere; geeft hem nog meer, Heere, zegt hij, opdat, kan ik geen ingang maken, hij het doe en zet hem over tien steden.

8. Het achtste **teeken** is, als hij zichzelf vergelijkt, **zoo** vergelijkt hij zichzelf met zichzelf niet, dat hij denken zou : ik heb zulke groote gaven en bekwaamheden, dat kan ik doen, maar mijn naaste komt tekort. Neen, ze meten zichzelf bij een ander en door ootmoedigheid achten ze hun naaste uitnemender

dan haarzelve, Philipp. 11 : 8. Ik kom tekort, zeggen ze. De Apostel zei, die voor mij in Christo geweest zijn en licht ook wel boven hem, Rom. XVI : 7. Ze zijn niet als die zichzelf met zichzelf meten.

9. Het negende en laatste is, en daarmee zullen wij dit sluiten, al was hij nog zoo groot in de kerk en in de genade, zoodat hij zou kunnen zeggen, ik heb eens anders dienst niet van doen, hij zou zich gelukkig rekenen als hij maar eenige geringe diensten mocht doen aan andere godzaligen, al was het de voeten te wasschen. Heere, zoudt Gij dat doen, zeide Petrus ? Het past beter dat wij dat aan U deden; zoo gij het Mij niet laat doen, gij hebt geen deel met Mij ; zijt gij zoo trotsch, zei de Heere? wat gij uw Meester hebt zien doen, doet gij ook alzo, Joh. XIII : 13-15. Daar zijn altemets vromen, die hun dienst niet van doen hebben; zij doen het evenwel; al was 't een arme; zij nemen een doek, en wasschen hun voeten.

Daar hebt gij negen teekenen. 1. De trotsche heeft hun gezelschap niet. 2. De nederigen, daar zijn ze bij, en bij niemand liever. 3. Zij houden niet van die vrage, wie de meeste zal zijn in 't Koninkrijk. Zij willen liever de minste zijn; en ze houden meer van die vraag, wie de minste is. 4. Als hun iemand tot verheffing wil zijn, zij wederstaan hem: gij zijt mij erger als een duivel, zeggen ze. 5. Laakt hun iemand, ze zijn niet kleinmoedig; prijst hun iemand, ze verheffen zich niet. 6. Zij zien op het werk, dat ze doen voor God, al deden ze hun leven geen vrucht; ik moet mijn boodschap doen, zeggen ze, en dan geven ze het aan God over. 7. Zij meten zichzelf met zichzelf niet. 8. Al belijft God een ander meer te geven, ze zijn tevreden, als God maar verheerlijkt wordt. 9. Zij zouden de geringste diensten doen aan die God vreezen, al waren ze nog zoo groot; ze zouden ze de voeten wasschen, en zich dat eene eere rekenen.

Als ze maar een kind Gods helpen konden, ze zouden er bij gaan in 't gevangenhuis, en ze zouden 't zich een eere rekenen, dat ze naar hun huis zouden gaan om een hongerige te spijzen.

Daar hebt gij het tiende teeken van de genade, dat wij zoo in 't breede verhandeld hebben tevoren, en nu in 't korte. Daar hebt gij de hoofdsom der zaken. Nu blijft er, eer wij voortgaan tot het beloop van onze stof, ons nog overig iets, dat in onze gedachte opwelde, daar wij aanleiding toe kregen door 't verhandelen van die achttien of negentien maal acht kenteekenen van den genadestaat over Jes. LXI : 9. Daar worden zooveel teekenen gegeven, ik kom onder geen bediening of daar worden er gesteld ;

wilt gij dan de gemeente er al heel mede overrompelen? Het is geen nood. Ik dacht, laat ons eens zien of wij onder het noemen der teekenen tot vaststelling van onzen staat kunnen geraken, of wij tot verzekering kunnen komen. Ik wou niet gaarne dat gij altijd geschud waart, ik wou liever dat gij tot vaststelling kwaamt, wanneer zult gij de conclusie eens nemen? Het is niet genoeg dat gij al maar ter kerk komt en gaarne dáár zijt daar teekenen gesteld worden, ik ben er ook gaarne, maar daar moeten drie applicatiën zijn, de eerste van den predikant, de tweede van uw consciëntie, de derde door Gods Geest; de predikant moet er een geven, uw consciëntie moet er een doen en Gods Geest als het Hem belieft. De derde is de beste. Onthoudt het toch. Gij moet uw leven geen een predikatie hooren of gij moet er drie applicatiën bij hebben, dan hebt gij zegen te wachten. Een natuurlijk mensch veracht de kenteekenen, of 't een predikant of lidmaat is. Wij zeggen, gij moet een besluit maken en daar zullen wij u in zoeken te bestieren om een recht gebruik van de kenteekens te maken, die wij en anderen stellen, om daardoor tot vaststelling van uw genadestaat te komen. En dan zullen wij zoeken voort te gaan tot het gansche beloop van onze stof, die nog overig is. En dan tot het verhandelen, daar wij ons gansche leven aan werk hebben.

De Heere zegene al dit gesprokene woord aan ons en ulieden, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-ACHT-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin :

- I. Zeven dingen, waarmede bewezen wordt dat het billijk is dat Gods kinderen een graagte hebben om kenteekenen te hooren opgeven.
- II. Zes wegen, die Gods kinderen moeten inslaan, om de kenteekenen te gebruiken.

WIj lezen, Jes. LXI : 9, Allen die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze een zaad zijn dat de Heere gezegend heeft. Waar of hoe dat gij ze beziet, in wat toestand, ze worden overal in bekend : in voor- en in tegenspoed ; in oneere en in eere; in hun huis en op straat; in hun verkeer met menschen, onder vromen, onder goddeloozen ; in strijd en in verachting; beziet gij ze in hun jongen dag, en in hun ouden dag; in 't beginsel van hun genade, en in den voortgang, overal worden ze bekend, dat gezegende zaad ; in hun ziek zijn, in hun gezondheid, op hun sterfbed, of ziet gij ze hersteld, overal worden ze bekend. Wij hebben er reeds negentien maal acht teekenen van gegeven, daar ze aan te kennen zijn. Laatst hadden wij deze blijken: 1. Zij kregen altemets een slag, een stootje, een ziekte, dan dachten ze, zou dit mijn einde wel zijn? 2. Zij zagen meer op tegen herstel, als tegen den dood. 3. Zij zagen dat hun groot gewin hen tegemoet en voor de deur was, al zeiden anderen, wat verliest die man, die vrouw, dat kind! Dat helpt niet zeiden zij. 4. Zij hervatten de krachten om nog eens te bidden: kunnen ze 't niet luide doen, ze doen het stil ; ze piepen als een zwaluw. 5. Zij gedenken al die wegen, die God met hen gehouden heeft. 6. Konden ze, ze zouden zingen, en den Heere met gezang groot maken. Ik zal, zeggen ze, Hem haast gaan verheerlijken. Ze zouden wel een psalm in hun hart neuriën. 7. Laat ik mijn geloof eens bezien, zeggen ze, heb ik het geloof behouden? En ze gaan zoo door al de daden des geloofs heen. Waar is uw geloof, zeggen ze? 8. Het laatste teeken was: ik moet heen gaan, ik wachte een vroolijke ontmoeting.

Wij zeiden toen, dat wij er nog acht zouden geven; dat wij dan tegenwoordig voor de twintigste maal zullen doen. Zij sterven, niet al die ziek worden, 't gaat altemets hoog en 't klemt ook wat; maar zij worden hersteld, ze komen wederom op, waaraan zijn ze dan te kennen?

1. Eerst in dat zeggen, dat ze misschien geen staat gemaakt hadden van **zoo** ziek te worden. Dat **hadde** ik niet gedacht, **zeide** Hiskia; Rabsaké weg, ik zulk een zegen te genieten ! ik dacht, ik zal zegen op zegen hebben, maar in de vrede heeft God mij de bitterheid bitter gemaakt, ik had geen staat gemaakt, Heere ! **zoo** hard ziek te worden, ach leer mij toch mijn dagen tellen, Ps. **XC:12**; maak mij mijn einde bekend, en welke de mate mijner dagen zij, Ps. XXXIX : 5. Weest ook gij bereid, zegt de Apostel, gij weet noch uur noch tijd. O ! dat komt er allemaal zo0 uit, als ze hersteld worden.

2. Het tweede **teeken** is, als ze hersteld zijn, hoe nabij heb ik geweest! O de slag kwam **zoo** nabij, Gij hebt mij **zoo** hard gekastijd, ik was aan de poorten des doods gekomen, mijn ingewanden en darmen zijn vol van verachtelijke plage, Ps. XXXVIII : 6. Heere ! 't was **zoo** na!

3. Dan halen ze eens op, wat staat zij gemaakt hadden. Hiskia, hoe maakte gij het? Als het dag was, dacht ik dat ik den avond niet zou gehaald hebben; en als het avond was, dacht ik dat ik den morgenstond niet zou gehaald hebben; ik dacht, dat mijn leven van mij weggevlogen was; maar hoe subiet keerde het! Ik was **zoo** krank, maar daar kwam een schielijke omkeer; sedert dat stondeetje, toen was het gedaan, toen veranderdet Gij uw hand. Ziet Ps. XXXVIII, XLI, CXVIII.

4. In de vierde plaats, ais ze opkomen, herinneren ze zich het onderscheid, dat er was tusschen de bezoekers. Daar kwamen er, die 't niet meenden, daar ze hun hart bij verloren; maar anderen., daar vonden ze hun hart bij, gelijk wij zien in dien ziekentroot, die God ternederstelt, daar die goddelijke ziekentrootster kwam, Job XXXIII. Hij bad met mij, Hij haalt mijn bedrijf eens op, Hij bracht mij te binnen wat ik was, Hij was mij een gezant, een uitlegger, een uit duizend, vs. 23. Het was de Heere Jezus zelf niet, maar Hij bracht mij den Heere Jezus voor het oog. Gij moet niet denken, dat God daar wat extra-ordinairs deed; 't was de Heere Jezus zelf niet., maar een Man, een uit duizend. Hij droeg den Man, den Heere Jezus, voor, Ps. XXXV daar was een ander bezoek; daar kwamen ze hem bezoeken, en 't was bedrog, 't was

al geveinsd. Dat is het vierde **teeken** ; ze kenden zulk een onderscheid tusschen de bezoekers.

5. Het vijfde **teeken** is, als ze hersteld zijn, hoe is mijne ziele gesteld geweest? was ik verschrikt, of was ik in mijn schik? Hiskia, hoe waart gij ? Ik was verschrikt, als ik dacht dat ik ging sterven? Izaäk, hoe waart gij? Ik was in mijn schik, ik wou mijne kinderen voor ‘t laatste nog eens aanspreken, ik wou het hun eens zeggen hoe ik in mijn harte gesteld ben.

6. Het zesde **teeken** is, zij gaan ‘t vertellen, hoe goedertieren dat God hun was naar ziel en lichaam. Ik zende u Ephafroditus, die zal ‘t u vertellen, hoe hij en hoe ik gesteld geweest heb, ik weet hoe het u gesmart zou hebben, hij is van de poorte des doods teruggekeerd, zegt Paulus, Philipp. 11: 25-28.

David zegt in den CXVIII Psalm, ik zal Uwe grootheid gaan verkondigen. Jes. XXXVIII zeide Hiskia, Gij hebt mij hersteld ; waarom? Nu moet ik het, als een vader onder zijne kinderen gaan vertellen, ik zal voor mijne onderdanen de trouwe Gods niet zwijgen, ik zal het niet bij mij houden.

7. Het zevende **teeken** is: gij vindt ze zoo teeder, nadat ze hersteld zijn. **Zou** ik nu gaan zondigen, zeggen ze? Wat moet gij nu gaan doen? **Zoo** al zoetjes voortgaan, den Heere dienen, **vreezen, eeren** en er niet uitscheiden. David **zeide**: Gij zult mij zachtjes leiden, en voeren aan stille wateren; **zoude** ik gaan zondigen? Neen, ik zal in uw huis gaan, en mijn dankoffer brengen.

8. Het achtste **teeken** is: ik zou ‘t wel opschrijven, doe ik het met geen inkt of pen, doet Gij het door uw Geest, Heere, in mijn harte, al wat Gij gedaan hebt. Daarvan staat er, Jes. XXXVIII : 9, Dit is de eigene schrift van Hiskia, koning van Juda, toen hij ziek geweest en van zijne ziekte genezen en weder gezond geworden was. Daarvan vindt gij in het opschrift van den XXXVIII Ps. dit is een Psalm om te doen gedenken. Ik wil het gedenken, hoe ik was in den VI Psalm, in den XLI Psalm, in den CXVIII Psalm. Daarvan staat dat in die Psalmen, en daarvan staat dat ook in dien ziekentrost, Job XXXIII, hoe ziek de man was, hoe hij behandeld wierd, hoe God hem verkwikte, en hoe ze verhoogd **wierden** van de poorten des doods.

Daar hebt gij twintigmaal acht blijken. Zij sterven niet al die ziek worden, God herstelt ze, en wat dan? 1. Eerst, zeggen ze, ik had geen staat gemaakt om **zoo** ziek te worden. Wat dan? 2. Het klemde mij, Uwe hand was dag en nacht zwaar op mij, Ps. XXXII: 4. Wat dan? 3. Ach liefste Heere, ik had het vonnis des doods in

mijn harte, ik dacht dat ik den morgen niet zou gehaald hebben. Wat dan? 4. Wat een onderscheid was er tusschen de bezoekers, die kwamen? 5. Dan, hoe is mijne ziele gesteld geweest? Ze was juist op het beste niet gesteld, ik was benauwd, ik was niet los, of ik was los. Wat dan? 6. Zij gaan de giedertierenheid van den Heere vertellen. Wat dan? 7. Zij zijn **zoo teeder**, ze willen zoo al zoetjes voortgaan al hun dagen. 8. Het achtste **teeken** is: ze zouden 't opschrijven, wat God aan hen gedaan heeft; doe ik het met geen inkt en pen, doet Gij het door Uw Geest, Heere. Als 't God belooft, zullen wij in 't vervolg u wederom andere acht **teekenen** geven.

Gij weet dat wij de tien merkwaardige **teekenen** van den **genade**-staat eerst in 't breede hebben afgehandeld, daarna in 't kort en 't klein. Wij hebben 't zoeken te doen tot sterking voor den zwakke, geschudde, donkere. Toen zeiden wij onze gedachten. Die wilden in 't eerste voort, om de andere **teekenen** van de genade te verhandelen. Toen **wierden** wij van den Heere geleid daarheen, dat wij een weinig zouden stilstaan, en zien hoe een kind **Gods** tot verzekering van zijne genade en zaligheid kan komen. Wij dachten, of wij al ophaalden honderden teekenen, en wij wisten niet hoe het te beleggen, om tot verzekering van genade en heerlijkheid te komen, of wij al overrompeld waren met **teekenen**, wat zou het baten?

Wij dachten, wij vermochten niet, of wij moesten eens stil staan, en u onderwijzen hoe de **teekenen** te gebruiken, om te zien of wij genade in **Godsoogen** gevonden hadden. Dat zullen wij dan **zoo** doen:

1. Eerst, zullen wij zeggen- tot een kind **Gods**, billijk is uw begeerte om door de **teekenen** tot verzekering van uw staat te geraken. En dan,

II. Zullen wij het stuk onder de hand nemen, **hoe** de kenteekens te gebruiken; daar wij een reis of twee, of driemaal over bezig zullen zijn.

1. Eerst, zullen wij dan zes of zeven **schoone** regelen geven. De wereld zegt, wat moogt gij zulk een beslag maken om kenteekens te **hooren**? Wij dachten, laat ons eerst dat billijken, die graagte, die een kind **Gods** heeft, om kenteekens te **hooren**. Hoe zullen wij dat billijken, dat gij daar zulk een lust toe hebt?

1. Eerst, God uit den hemel heeft het duur belast, benaarstigt u, maakt uw staat vast. Hoe kunt gij het doen, **zoo** gij niet zegt, met dit, met dit, met dit, met zulke **teekenen** uit het woord? Gij zult het niet als een bijwerk doen, zegt God, maar daar zult gij

met de borst opvallen, tot hetzelfde ook alle naarstigheid toebrengen, 2 Petri I:4.

2. Daarom hooren ze zoo gaarne kenteekens, omdat het zulke oprechte menschen zijn; daar is geen bedrog in hen, geen arg of list; 't is hun om de zaak te doen. Was er iets in hen dat niet wel was, Heere, zeggen ze, laat ik het weten! Het zijn zulke oprechte menschen, zij schuwen dat nooit, dat een mensch hen nagaat. Heere, zeggen ze, ik ben er zoo graag naar, Gij zijt mijn getuige, ik kan er niet achter komen, als bij 't gebruik der teekenen.

3. Het derde is, omdat ze uit de gebeden van Gods kinderen, de grootste mannen en den Bijbel, zien, dat ze daar al hun heil in zagen, zij hebben 't ook zoo gepractiseerd, Ps. XXXV:3, Zegt tot mijne ziele, Ik ben uw heil, Ps. LI. Doe mij ook nu smaken de zekerheid mijner zaligheid, Heere, door Uwe genade, in het zesde rijmvers; en Hoogl. I:2, Hij kusse mij met de kussen Zijnes monds, dan zal mijne ziele verkwikt zijn, daarbij zal ik leven. Hebben zulke mannen die graagte gehad, ik dan ook op mijne knieën, ik dan ook eens gaan zoeken dien, die mijne ziele liefheeft, opdat ik ook eens mag kunnen zeggen: mijn Liefste is mijne, en ik ben Zijne, Hoogl. II:16.

4. De nature van 't geestelijke leven is er in, de genie van het geestelijke leven. Niemand heeft geestelijk leven, die dat niet kent. Het natuurlijk leven leert het ons; zoolang wij leven hebben, hebben wij trek naar een teekentje of wij gezond zijn. Zijt gij ziek, zoo hebt gij trek naar een teekentje of gij hersteld zult worden. Zoo is 't in 't geestelijke ook. Ach, zeggen ze, ik heb zulk een trek, zal mijne ziele welvaren? Vaart ze wel als een Gajus, en als een Paulus? 2 Cor. IV, 't is van binnen wel.

5. Waarom hebben de vromen zulk een trek naar een teekentje van genade? Genade te hebben of te missen, daar hangt teveel aan. Vraag het eens aan een man, die een proces heeft, waarom hij zoo verlangt naar den uitslag? Wel, zijne geheele welvaart hangt er aan. Daarom zegt hij zoo dikwijls: ach of ik het wist dat ik het winnen zou! Een man, die op eene gevaarlijke reize gaat, ach zegt hij, of ik eens wist of ik weer thuis komen zal! Vraagt het een landman, waarom hij zulk een lust heeft om te weten hoe 't met den oogst zal gaan? Ben ik den oogst kwijt, zegt hij, dan ben ik een bedorven man. Een, die zijne reis verliest, den oogst verliest, 't proces verliest, daar hangt veel aan. Gij doet hetzelfde in 't natuurlijke, gij zegt, ik wil mijnhuis, mijn rentebrieven op geen lossen grond bezitten. Dat iemand zeide: dat instrument is niet zeker, gij zoudt een ander nemen. Het kan niet indifferent

zijn, een proces te verliezen of te winnen; zijne reis te verliezen of te winnen; den oogst te verliezen of te behouden. **Zoo** hier ook; daar hangt teveel aan, genade te bezitten en te missen.

6. Weet gij waarom ze nog **zoo** graag zijn? Ze weten dat er een vertooning is van schijn en zijn, en van schijn zonder zijn, en dat dicht bijeen komt. De laatsten **eigenen** het zich **los** toe als spel; die hebben schijn-genade en praat-genade, die keurt God af. Ik moet geen praat-genade hebben, maar ware genade.

7. Allerliefste Heere, ik vind dat de duivel gedurig aan mijne deur komt, als ik het niet zeggen kan, los mij dat en dat op, en dan ben ik beangst en benauwd, ik heb niet veel ruimte, als ik niet wat heb om mijn smader te antwoorden, geef mij dan toch een teekentje ten goede.

Gij zult er geen anders vinden. 1. Goddeloozen ! God heeft het Zijne kinderen duur belast, dat ze zich benaarstigen zouden om hun roeping en verkiezing vast te maken, en zij willen God niet onheoorzaam zijn. 2. Zij zijn **zoo** oprecht, daar schuilt niet. 3. Zij vinden dat de grootste mannen, die in 't Woord bekend zijn, er begaan over geweest hebben, en dat ze **zoo** in hun schik waren als ze het kregen. 4. Het geestelijke leven is niet zonder dat. 5. Daar is te schrikkelijk veel aan vast, zekerheid te hebben of niet, ik mag 't niet missen, zeggen ze. 6. Daar is een vertooning van schijn en zijn, en van schijn zonder zijn, 't komt dicht bijeen, en het laatste blijft evenwel buiten. 7 Ten laatste, de vijand is gedurig aan de deur van mijn harte, als ik niet kan zeggen lost dat en dat eens op.

II. Nu zult gij zeggen, ik heb zooveel kenteekenen van genade in den bij bel gelezen ; ik heb er zooveel gevonden bij geestelijke practicijs, die ervaren in 't werk waren, mannen die gaven en bekwaamheden hadden om met den moede een woord ter rechter tijd te spreken ; ik heb zooveel **teekenen** van de gunste **Gods hooren** verhandelen van andere predikanten, en ik heb **u** ook veel **hooren** zeggen over het gezegende zaad, en over het gekrookte riet, ik vrees dat ik verkeerd werk, dat ik de rechte greep niet heb om gebruik van de kenteekens te maken; en gij **zult** er bij zeggen, leert het mij, wat weg ik inslaan moet, om mijn hart te sterken met de genade **Gods**, en mij te bewerken tegen de aanstaande heerlijkheid, om tot verzekering van mijn staat te komen. Wij zullen u zes wegen noemen, die gij moet inslaan en waarin gij moet voortgaan. Weet gij wat?

1. Eerst, vult uw memorie met eenige kenteekenen van den genadestaat, eer gij uitgaat of eenige samensprekingen begint.

Vult uw memorie tenminste daarmee, gij vult ze met mindere dingen ; smijt er die uit, en vult ze met eenige **teekenen** van de genade. Daar is zooveel in de memorie van een vroom mensch, smijt er dat uit, en vult uw memorie met eenige **teekenen** van de genade. Gij onthoudt zooveel, dat dikwijls een schande is, legt de **teekenen** van de genade er in, en repeteert het dagelijks ; herhaalt ze, herkauwt ze, maakt ze **u** gemeenzaam, opdat gij op **elken** stond van den dag, als. gij er op denken wilt, daaraan denken kunt. Gij maakt wel dat gij door andere dingen meteen op uw praatstoel komt.

2. Overdenkt ze, ze zijn uw dagelijksche overdenking waard. Gij overdenkt de Wet **Gods**, en zoudt gij dan de **teekenen** van de genade niet overdenken? Maakt ze **u** familiaar, opdat gij ze elk uur van den dag **u** te binnen zoudt kunnen brengen.

3. Slaat dit pad in: verzekert **u** van al de teekenen, die gij in uw memorie weggelegd hebt, en overdenkt dat ze goddelijk zijn, dat ze schriftuurlijk zijn, van een zware autoriteit, dat ze noodzakelijk zijn, dat ze algemeen zijn. Ik zeg, dat ze noodzakelijk, schriftuurlijk, Goddelijk, algemeen voor **elken** vrome zijn, dat brengt er gewicht aan.

4. In de vierde plaats, slaat dien weg in: neemt een schrijfboek, en **teekent** ze op een cedelken. Kunt gij uw memorie door andere dingen te hulp komen, stelt het in 't wit en zwart, opdat gij het niet zoudt kunnen voorbij gaan. Zacharias eischte een **schrijftafelken**, en hij schreef daarop: Johannes zal zijn naam zijn, **Luc. I : 63**. Gij schrijft wel andere dingen op; de geboorte van uw kinderen, van uzelf, van uw trouwdag, uw verlies en uw winst, gij schrijft **wel** mindere dingen op. Gij zult zeggen : hebben heilige mannen dat wel gedaan? Ja zij. De wereld lacht er om, dat Paulus **zeide** tegen Timotheus, breng mede als gij komt, de boeken, inzonderheid de perkamenten, die ik te Troas gelaten heb, daarin is aangeteekend mijn en der gemeenten toestand, **2 Tim. IV : 13**; en **Hab. 11 : 2**, Schrijft het **gezichte**, en stelt het duidelijk op tafelen, opdat daarin leze die voorbijloopt, **Teekent** het aan, sluit het in uwe memorie, maakt het **u** gemeenzaam, ja maakt **u** niets **zoo** gemeens **als** dat, en overrekenet het, of 't niet goddelijk is. Wat doet gij met uw tijd? Was het niet duizendmaal beter, dat gij ze **daarmede** doorbracht, in zulke dingen te overdenken? Kunt gij 't niet wel onthouden, neemt dan een schrijftafeltje, en **teekent** het op.

5. Slaat dit wegje in; als gij het uwe memorie geveergd hebt, en het opgeschreven hebt, neem er dan uw toevlucht naar toe,

en lees het. Doch gij moet er niet langer tijd toe nemen, als gij in uwe consciëntie voelt dat gij er toe hebben moogt. Als gij voelt dat gij vermoeid of verdrietig wordt, scheid er dan uit voor die reize. Wil toch de **teekenen** recht gebruiken; als gij ze hebt aangeteekend, leest ze, doch neem er niet meer tijd toe, als gij in uwe consciëntie voelt dat gij missen moogt, en als gij voelt dat gij vermoeid en verdrietig wordt, scheid er dan uit.

6. Stel u dan voor den Heere, en zeg: hier ben ik, dat en dat heb ik vergaard, ik stel mij in Uwe tegenwoordigheid, ik zou mij er aan beproeven. Laat ik een **weinigje** licht voelen, laat ik er een **weinigje** licht in krijgen !

Als gij dien weg inslaat, gij zult wel klaarheid krijgen. Vul uw memorie met eenige teekenen: overdenk ze, repeteer ze, maak ze u gemeenzaam; zoek overreed te zijn, dat ze van een Goddelijke autoriteit zijn, dat ze noodzakelijk, dat ze algemeen zijn; schrijft ze op; lees en herlees ze; gij moet er ook niet meer tijd toe nemen, als gij naar uwe consciëntie missen kunt, en als gij verdrietig of vermoeid wordt, houdt dan voor dien tijd stil; stelt u in de tegenwoordigheid **Gods**, en zeg, hier ben ik, om eens te lezen dat ik opgesteld heb, laat ik eens mogen weten, of ik er in begrepen ben, of ik er deel aan heb?

Ik verzeker u, als gij dat met ernst en overwicht doet, het zal niet lang aanloopen of gij zult stilte hebben. Het andere in het vervolg.

De Heere **zegene** al dit gesprokene aan mij en aan **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

HONDERD-NEGEN-EN-TWINTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin negen bestieringen, om door 't gebruik der teekenen te komen tot verzekeringe van genade en heerlijkheid.

WIJ lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. Gij kunt geen een vroom mensch ontmoeten of gij kunt ze kennen, dat ze een gezegend zaad zijn. Wij hebben u daar twintigmaal acht teekenen van gegeven. Laatst hadden wij, als gij hen ontmoet op het ziekbed, dat ze dan ook teekenen geven. Zij leven niet altijd gezond, zij worden wel eens ziek; wat voor teekenen geven ze dan ? 1. Het komt er zoo uit, dat ze niet gedacht hadden zoo ziek te worden. 2. Dan komt er ook zoo gulhartig uit, toen de ziekte kwam, hoe dat het hun klemde, ik dacht dat Gij van den nacht tot den dag mij ten einde zoudt gebracht hebben, als 't morgen was dacht ik, ik zal 't avond niet zijn. 3. Zij begonnen te zien, hoe het met de gestalte van hun ziel was ; ben ik al los, kan ik al scheiden? 4. Zij kenden onderscheid tusschen die hen kwamen bezoeken, tusschen natuurlijke menschen en vromen. 5. Zij erkenden dat God hen hooggaande en hard gekastijd had, maar Hij had ze tot den dood niet overgegeven, Ps. CXVIII: 18. Gij, die mij verhoogt uit de poorten des doods, Ps. IX: 14. 6. Dan gaan ze zien hoe ze nu den Heere zullen verheerlijken, die hen uit zoogrooten nood en dood verlost heeft en waartoe Hij dat gedaan heeft, namelijk, opdat ze Zijne goedertierenheid zouden vertellen, opdat ik Uwen ganschen lof in de poorten der dochter Sions verteld, dat ik mij verheugd in Uw heil, Ps. IX: 15. 7. Ook zeggen ze, ach hoe teeder moet ik nu wezen ! 8. Zij zouden het wel opschrijven in een gedenkboek wat God aan hen gedaan heeft. Ps. XXXVIII is een Psalm om te doen gedenken.

Wij zeiden toen, dat wij er nog acht zouden bijvoegen, dat wij nu voor de een-en-twintigste maal zouden doen. Gij zijt altemaal niet oud, maar sommigen zullen 't misschien worden. Wij hebben u acht kenteekens van 't gezegende zaad in den ouden en zwakken

dag voor te stellen, dat zal de ouden van dage naar het harte wezen. Gij kunt ze bewaren en er u mede verkwikken.

1. Eerst, waar zult gij derzulken mond mede vervuld vinden? Hun mond is zoo vol van het Woord; het is waarachtig; in den jongen dag niet alleen, maar ook in den voortgang en in den ouden dag. Zij zeggen, ik ben eens jong geweest, en ik ben oud geworden, ik hebbe veel gezien, gehoord en ondervonden: maar Uw Woord, Heere! dat is de waarheid, in den ouden en zwakken dag zoowel als in den jongen dag, daar is geen feil aan gevonden; en zoo verzegelen ze dat God waarachtig is, Joh. III: 33. Uw woord is de waarheid, Joh. XVII: 16.

2. In den ouden dag zal God ze geen ruste laten hebben, voor dat ze een indruk hebben van de gebreken van den ouden dag. Ziet eens, zeggen ze, hoe dat ik breke in mijn lichaam en in mijn ziele; in mijn gezicht, gehoor, smaak, gebit, frischheid en in mijn couragie; ik verval ook in mijn ziele, in mijn verstand, oordeel, memorie. Dat al spreekt mij gedurig aan, dat de rouwklagers haast in de straten zullen omgaan. Het eene tempeest is niet weg, of het andere komt. De wolken zullen haast vol geworden zijn, Pred. XI: 13. Dat voelen ze, dat gedenken ze, daar spreken ze van.

3. Het derde teeken van den ouden dag is, zij hebben hun mond vol van Gods vriendelijkheid en trouw, zij zitten er eens bij neder en gedenken het al wat God aan hen gedaan heeft, al die weldaden, en dat gebruiken ze om ook anderen hun hart mede te versterken en aan te moedigen; staat, zeggen ze, en wacht op Gods zegen. Zoo deed Jacob in zijn ouden dag aan zijn kinderen. Die God, zeide hij, Die mij gevoed heeft van dat ik was tot op dezen dag, mijne kinderen, die Engel, die mij verlost heeft van alle kwaad, zij met u en zegene u, Gen. XLVIII: 15, 16. Zoo deed David; mijn kind Salomo, vreest den Heere en dient Hem, dan zult gij groot worden, 1 Chron. XXVIII: 9 en 20. Zoo deed die oude man in den LXXI Psalm, daar hij zegt, ik zal 't navolgende geslacht Uwen arm verkondigen, vers 18. Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb nooit gezien den rechtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood, Ps. XXXVII: 25.

4. Ouden doen dan de jongen altemets eens aan, en zeggen tot hen, weet gij wel dat gij van Hem zijt? weet gij wel dat Hij bij u is? weet gij wel, dat Hij de Alwetende is? Het einde van alle zaken is, vreest God en houdt Zijn gebod, Pred. XII: 13. Gaat gij vroeg op het hellepad, zoo kunt gij vroeg in de helle wezen; gaat gij vroeg op het hemelpad, zoo zult gij zeker in den

hemel wezen. Ei ! gedenk toch aan uwen Schepper, in de dagen uwer jongelingschap, Pred. XII : 1. Gedenkt, dat gij om alle deze dingen, die gij nu met zooveel vermaak doet, voor 't gerichte zult moeten komen, Pred. XI : 9. En misschien zult gij geen ouden dag halen; en al haaldet gij een ouden dag, gij zult dan misschien 't gebruik van uw zinnen niet hebben; en al hadt gij 't alle beide, een ouden dag en 't gebruik van uwe zinnen, God zal u misschien geen genade geven. Ik zeg, 1. Gods Woord is de waarheid altijd. 2. Ik zie dat de rouwklagers haast over de straten voor mij zullen gaan. 3. Vromen, laat ik u eens aanmoedigen, uw werk zal niet ijdel zijn, God zal het beloonen. 4. Jongen, vreest toch God.

5. Een vijfde teeken is, als ze oud en koud zijn, dat ze zoo niet meer bidden of lezen kunnen noch zoo dikwijls onder de vromen niet kunnen hun werk doen, dan gaan ze zich onderzoeken, of er geen luiaard schuilt; o, mijn God, ik zou niet gaarne lui zijn, zeggen ze, o God, ik moet mijn harte voor U open leggen, ik moet verminderen; ik placht op mijne knieën te liggen, maar ik moet het laten; ik placht in Uw huis te wezen, maar ik moet het laten; was ik nog jong, ik zou dat gebrek niet hebben, maar nu moet ik altemets liggende bidden, ik kan het niet anders doen. David, we! waarom zijt gij niet in den Tempel? Ik kan niet uit mijne kamer komen, ik ben oud en koud, 't is al vervlogen. Een oud mensch, die genade heeft, zoekt aan geen fouten van traagheid zich schuldig te maken.

6. Heere, zeggen ze, speelt er geen zonde onder, vergram ik U niet, dat ik zoo vurig niet ben als tevoren, schuilt er niet wat? Zij hebben geen ruste, voor dat ze het aan de voeten Gods getoond en beleden hebben, dat ze geen zondig oogmerk hebben; 't is, liefste Heere, Gij hebt het zelfs zoo geschikt, Num. IV. De Levieten, die tot den strijd des dienstes overgingen, van twintig tot dertig jaar, hadden licht werk, maar die van dertig tot vijftig jaar, die hadden het zwaarste, maar die van vijftig jaar tot verder, die kregen verlichtinge, en zij moesten evenwel hun portie hebben. Ik ben oud en grijs geworden, zeide Samuel, en hij was een oud man, afgaande onder de mannen, staat er van Isai, 1 Sam. 12: 2, en XVII : 12. God liet het aanteekenen.

7. Het zevende teeken is; 't zijn zulke bidders en worstelaars in hun ouden dag, al doen ze het met geen menschen veel, verlaat mij niet, zeggen ze, terwijl de ouderdom en de grijzigheid daar is, Ps. LXXI : 18. Het is zulk een dierbaar vers, verlaat mij niet, nu ik lusteloos, zwak en eenzaam geworden ben; de vromen zouden we! bij mij willen komen, maar ik kan ze niet afwachten.

Zij kwamen altemets wel bij David in zijne zwakheid, in zijne zieke-kamer. Wie is daar? zeide hij. Het is Bathseba. Laat ze inkomen. Mijne vrienden zouden altemets wel bij mij willen komen, maar ik kan niet, ik moet scheiden, ik kan zoovele middelen niet gebruiken, ik heb zooveel moed en couragie niet, allerliefste Heere! laat ik een toegang tot U hebben, verlaat mij niet, als ik oud en koud ben! ik heb de sierlijke kroon, de grijzigheid, die ik drage, niet gekregen op den weg der zonde, maar ik heb ze op den weg der gerechtigheid gekregen.

8. Het achtste teeken is, laat ik altemets eens pleiten met de genade van den grondslag. Ze pleiten met die trouwe, die zij genoten hebben van der jeugd aan. Hebt Gij mij niet geleerd van mijn jeugd aan? Ps. LXXI : 17. Gij zijt toch mijnen Koning van ouds af, Ps. LXXIV : 12. Dat schoon, lieflijk snarenspeel kan uit mijn zin niet varen, ik kan het niet vergeten, wat God aan mij gedaan heeft.

Daar hebt gij de acht teekenen van 't gezegende zaad van den ouden dag. 1. Gods Woord blijft zoo waar al de dagen des levens. 2. De Heere verbreekt mij, dat zie ik tegemoet. 3. Vromen, staat met God wat uit. 4. Jongeling, gaat gij vroeg op 't hellepad, vroeg zijt gij licht in de helle, ik zoeke u te stuiten. 5. Ik moet verminderen in den godsdienst; is 't geene traagheid? 6. Speelt er geen zonde onder? 7. In mijn ouden zwakken dag verlaat mij niet, Heere! 8. Ik gedenk aan de genade van den ouden tijd. Als 't God belieft, daarna nog acht teekenen.

Geliefden, gij weet dat wij een zwaar stuk onder de hand hebben. De laatste maal zeide een kind Gods, ik weet niet hoe ik het heb; gij hebt wel honderd en zestig kenteekenen gegeven bij gelegenheid dat gij van het gekrookte rietje gehandeld hebt, en nog honderd acht en zestig hebt gij er gegeven van het gezegende zaad; andere predikanten stellen er ook, 't is rondom vol kenteekenen ; lees ik den Bijbel, die is ook vol gezaaid met teekenen, daar men aan zien kan of men deel aan de genade heeft; lees ik in ervarene prakticijs, daar vind ik ze ook; kom ik onder de vromen, die spreken ér van; en ik zal er nog al meer hooren; en ik ben even duister en verward, ik word niet zeker, of ik genade bezit hier en of ik heerlijkheid bezitten zal hierna; werk ik dan verkeerd, waar scheelt het aan? heb ik dan de greep niet van met de teekenen om te gaan, ik wenschte wel zekerheid te hebben. Gij hebt gelijk; ik wensch dat ook. Ik dacht dat het zoo noodig en dierbaar was, dat het een wenschelijke zaak was, dat iemand ze moest hebben, maar ik vreeze dat ik niet wel werkte.

Het kan wel zijn, ik heb ook al dikwijls verkeerd gewrocht. Hiertoe is noodig een verstandig bestuur. Dat hebben wij in de honderd acht en twintigste predikatie begonnen, en in de honderd negen en twintigste zouden wij er heden wat bijdoen.

Wij zeiden laatst, waar scheelt het, dat gij niet meer tot vastigheid komt? 1. Gij onthoudt niet genoeg; gij onthoudt wel mindere dingen. 2. Gij repeteert niet genoeg. 3. Schrijft zoo eenige teekenen op; gij schrijft wel mindere dingen; neem een schrijftafeltje, een memorieboekje, en teeken het aan. 4. Lees en herlees ze, totdat ze u familiair zijn, dat gij ze niet vergeten kunt, dat gij 't meteen weet, met dat gij begint te denken, wat is een teeken van de genade? 5. Lees en herlees ze, maar met dat gij voelt dat gij vermoeid en verdrietig wordt, houdt dan op; als gij op uw zwakste zijt, zou uw vijand oprijzen om uw verdrietelijkheid zoo groot te maken, ja hij zou u tot kwade gedachten brengen, ja tot kwade woorden. 6. Neem nooit een teeken van genade, of wees verzekerd van de autoriteit en goddelijkheid. 7. Neem niet al de teekenen tegelijk door malkanderen, dan zoudt gij teveel overhoop raken. 8. Begin nooit van 't zwaarste; hoe kan iemand boven komen, zoo hij van beneden niet van boven gaat? Wilt gij de boven dingen werken zonder eens beneden gewerkt te hebben, gij zult u verwarren. Handel verstandig. Zegt gij, ik heb geen genade, ik mis de gevoelige verzekering, moet gij dan met het hoogste beginnen! Dan zult gij altijd verlegen vallen, of 't zou de wonderlijke genade Gods zijn, die zijne kinderen in 't verkeerd werken liefde te zegenen. Laat het u niet vervelen, wij hebben een woordetje daarvan gehad, wij zullen er nog al wat van zeggen. Gij hebt het licht uw leven niet gehoord; ik heb het mijn leven nog niet gesproken; laat het u dan niet vervelen om te hooren; het verveelt mij niet om te spreken het mag u ook niet vervelen. Dat gij eens ziek waart, en gij wrocht al verkeerd, en 't wierd al erger en erger, wat zoudt gij doen? Ik moet een doctor hebben, zoudt gij zeggen. Wat zou die doen? Die zou zeggen, gij hebt verkeerd gewrocht, ik zal u eens onder de hand nemen, en u naar de regels van de kunst, eenige bestieringen geven, gebruikt dat zoo, en dat zal die uitwerking hebben; als gij die teekenen vindt, denkt dan: het werkt wel; en als gij die teekenen vindt, doet dan zoo en zoo; en zoo zult gij dan gesteld worden. Wat doet de patiënt? Verveelt het hem? Neen, maar hij reikhalst met zijn hoofd van het bed, hij luistert en neigt zijn oor, hoe graag verneemt hij, wat hij al in 't werk stellen moet? Hier is het mede zoo. Wij hebben u acht onder-

richtingen gegeven, bewaar ze wel. Wij zullen er u nog acht of negen bij geven.

1. Eerst, verkeer altijd met uws gelijken. Zijt gij in kommer en angst of hebt gij andere bewerkingen, en zijt gij in ruimte, verkeert met zulken; sterken met sterken; die in 't licht wandelen, met die in 't licht wandelen; onverzekerden met onverzekerden; de kleinen met kleinen; zwakken met zwakken. Zijt gij een kind in de genade, verkeer met kinderen in de genade; sterken met sterken; verkeer met uws gelijken. Gij moet niet hooger willen vliegen als gij kunt. Ziet dat in de twee Emmausgangers, zij voegden zich bijeen. Gij zult zeggen, mag ik dan bij geen sterken komen? Wel ja gij. Paulus zegt, Rom. XIV: 22, houdt uw geloof bij uzelf, sterken, zoo gij geloove hebt, God zal de zwakken wel helpen; sterken nemen altemets de zwakken tot twistige samensprekingen bij zich. De Emmausgangers gingen samen naar buiten; Cleopas, is uw hart zoo vol als het mijne? laat ons het eens uit gaan spreken. Verkeer met uws gelijken.

2. Ooefent malkanderen met vragen, om zoo uit te halen wat er in malkanders harte is, daar gij het van gelooft, dat er het werk Gods bij is. IJzer scherpt men met ijzer, wees ook zoo met malkanderen tot opscherping der liefde, Hebr. X : 24. Overlegt en oordeelt met malkander. Wel Cleopas, brandde uw harte niet als Hij tot ons sprak? Ja. Het mijne ook. Hoe hebben wij zoo kunnen zijn, dat wij den Heere niet kenden?

3. Wilt gij tot verzekering komen? Dan moet gij dien weg inslaan. Begint alle dag met een of twee teekenen. Gij moet er niet teveel nemen, daar gij uw harte voor nederlegt; beter is het maar vijf woorden te spreken in een bekende taal, als duizend in een onbekende. Hoe beledigt het God met Mozes? steekt uw hand in uwen boezem; trek ze er weder uit, ze is melaatsch; steekt ze er weer in, trek ze er uit, ze is weer gezond. Gij moet niet al de teekenen gelijk nemen, Joh. 11: 11. Dit is het beginsel der teekenen, het eerste teeken, dat Jezus gedaan heeft; daarna was 't het tweede teeken. Neemt er zoo alle dag een of twee, of gij zult confuus worden.

4. Begin met zulken, die de gemeensten en de kleinsten zijn. Begin met de allerkleinsten, begin van onderen. Begin met zulken, die bij elk gevonden worden, daar de sterkste en zwakke van zegt, dat is bij mij. **a.** Ach, ik zie wat een monster ik ben van nature. **b.** Ach, mijn harte breekt, als ik het hoore, ik ben er zoo bedroefd over. **c.** Ach Heere, ik scheid er van. **d.** Ach Heere, ik heb U lief. **e.** Ach Heere, ik heb Uw volk lief. **f.** Ach Heere, ik heb een afkeer van anderen, ik kan het er niet bij houden.

g. Ach Heere, ik word zoo aangezet tot bidden. h. Ik krijg een verlangen naar een kruimpje genade. Dat zal bij elk zijn ; al kwaamt gij bij den Apostel Paulus, hij zou zeggen, ik heb dezelfde trapjes opgegaan. Hij was verslagen, hij at noch dronk niet, hij was beklemd en overtuigd. Dat is het vierde.

5. Weet gij wat gij dan doen moet? Stelt u met die kleine teekenen in de tegenwoordigheid van God, met uitsluiting uit uw hart van alle wereldsche affairen. Zeg tot uzelf, hoe staat het? mag ik het wel ontkennen? Heere, hebt Gij mij niet Uwe genade medegedeeld? Staat bedaard, eerbiedig, met een hart om onder-richting te hebben, met indruk. Ps. CXXXIX: 23, Doorgrond mij, o God! en ken mijn harte; beproef mij en ken mijne gedachten; weeg mij in de weegschale van Uw Woord. Ps. XXVI: 2, Proef mij Heere ende verzoek mij ; toets mijne nieren en mijn harte; laat ik een bewerkingetje van Uw Geest ontvangen, laat ik een schriftuur-plaats vinden in den Bijbel, bij welke Gij zegt, 't is niet goed, maar indien het zoo is, bevestig mij dan ! Dat is het vijfde, zoo met bedaardheid en hartelijkheid te handelen.

6. Scheid er niet af, maar bij alle gelegenheid moet gij er u toe zetten, totdat gij zegt, ik mag het niet ontkennen, ik mag het niet opgeven, ik zal luisteren of Gij mij nader ontdekken zult, ik mag er niet uitscheiden, ik moet er gebruik van maken.

7. Als gij u met die teekenen vergelijkt en gij kunt zeggen, Heere ! ik ben door die zes dingen heen geraakt, ik moet het zeggen, ik kan het niet zwijgen, ik moet het vrijuit zeggen en ik moet het bevestigen, door de genade en de barmhartigheid Gods heeft God dat en dat aan mij gewrocht, dat en dat teeken is in mij ; dat is het zevende.

8. Dan moet gij dat wegje houden en met malkanderen zeggen: ik danke God, mij is mede barmhartigheid geschied. Gaat alleen, zeide Paulus, en ik zal 't ook voor u doen. Zegt: ik danke U voor dat kruimpje licht, voor dat beginseltje ; ik heb zoo dikwijls gezegd laat ons bidden, maar laat ons nu met malkanderen danken. Ik gedenk uwer altijd in mijne gebeden, zegt Paulus, dankende God ende den Vader die u bekwaam gemaakt heeft, Eph. I: 16.

9. Ten laatste, vertrouw het den Heere verder toe, en zegt, Gij hebt meer om mij te geven. Phil. I: 6, Vertrouwende dit zelve, dat Hij, die een goed werk in u begonnen heeft, dat zal voleinden tot op den dag Jezu Christi. Paulus kon in 't eerste niet eten of drinken, maar daarna kwam hij tot gezichten, tot openbaringen; wat heeft God al aan mij gedaan, moest hij zeggen.

Daar hebt gij de zeventien bestieringen. Wij zullen er nog wel zooveel moeten bijvoegen. En ik geloof, dat gij dan alleen zult moeten gaan en zeggen : Heere ! hoe heb ik zoo verkeerd gewrocht? En misschien zult gij voor God den Heere moeten zeggen : ik ben blijde en ik dank U, dat ik zoovele teekenen had.

Nu zullen wij het daarbij laten en bidden God, dat Hij al dit gesprokene belijft te zegenen aan ons en aan ulieden, tot Zijne eere, om Zijnes Zoons wille, Amen.

HONDERD-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin nog negen onderrichtingen om tot verzekering van genade en heerlijkheid te komen.

Wij lezen, Jes. LXI : 9, Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad, dat de Heere gezegend heeft. Die tekst is een honigraat. Wat zeg ik ? Ze is een honigvloed van zoetigheid. Wij hebben u een en twintig maal acht blijken gegeven, daar dat gezegende zaad aan te kennen is.

De laatste acht waren deze, in den ouden dag : 1. Zij zeiden in den ouden dag, tot een blijk dat God hen gezegend heeft, ik ben jong geweest en ik ben oud geworden, maar ik heb den Bijbel in alles waarheid bevonden. 2. Zij spraken veel van 't gebrek van hun ouden dag; God die breekt mijn gehoor, mijn gezicht; de rouwklagers zullen haast op de straten omgaan, ik ga naar mijn eeuwig huis. 3. Dan kwamen ze bij de vromen en ze zeiden, hebt goeden moed, ik ben jong geweest en ik ben oud geworden, maar God heeft mij altijd goed geweest, waakt, staat in 't geloove, houdt u mannelijk, zij t sterk, weest kloek, 1 Cor. XVI: 13. 4. Kwamen zij bij een jongeling, zij zeiden, hoe leeft gij zoo dartel ? Waarom vreest gij God niet, terwijl gij jong zijt ? Een ouden dag krijgt gij licht niet. 5. Ik moet wat minderen van mijn godsdienstige oefeningen, ik kan zoo niet lezen, bidden, met vromen verkeereren ; speelt daar geen luiheid of traagheid onder? 6. Speelt daar geen zonde onder? mag ik in Uwen dienst zoowel wat minderen, Heere ? 7. Als ik oud en koud zal wezen, verlaat mij dan niet als ik zoovele middelen niet meer waar zal kunnen nemen, als ik zoovele invloeiingen niet meer zal hebben, als ik zoo bij de vromen niet zal kunnen komen. 8. Dan gaan ze hun genade zoo ophalen van hun jongen dag, ik moet er op leven, zeggen ze, en daar komen hun dan vele dingen in de gedachten, daar zij gedachtenis bij gezet hebben, dat komt hun dan levendig te binnen.

Als wij die acht teekenen van dat gezegende zaad gezien hadden, toen viel in ons hart dat wij eens mochten overdenken, welke zijn ze van den jongen dag, als ons lichaam en de genade frisch is in ons ; waaraan waren ze dan te kennen ?

1. Eerst, dat ze met zooveel schaamte voor God brengen hun jong leven. Heere, zeggen ze, wat heb ik wel aanspraken gehad ; jongeling, maagd, verblijdt u in uwe jeugd en laat uw hart u doen vermaken in de dagen uwer jongelingschap, 'en wandelt in de wegen uwes harten, en in de aanschouwing uwer oogen, maar wetet dit, dat God u om alle deze dingen zal doen komen voor het gerichte, Pred. XI:9. Ik verwenschte die menschen wel, die mij zoo aanspraken over mijn wulpsch, ijdel, dartel leven. Had ik vrome ouders die mij daarover aanspraken, ik wenschte wel, dat ik godlooze ouders had. Had ik ouders die mij op den weg, aan tafel, aan den haard, op het bed, tot de vreeze Gods aanzetten, ze waren mij een last. Maar met schaamte ik mij nu zeer kwelle, en vertelle mijne zeer groote misdaad, ik en doe niet dan beklagen al mijn dagen, al mijn zware zonden-kwaad, uit het achttiende rijmvers van Psalm XXXVIII. Ik wou voorheen liever, als anderen, in 't wilde loopen zonder teugel.

2. In den jongen dag geven ze een blijkje, dat ze van dat gezegende zaad zijn, als er nu een slag komt van God, een bandje der ellende, wat doen ze dan, nadat ze genade ontvangen hebben? Ik weet niet, zeggen ze, dat ik het zoo verkoren heb; daar komt zooveel druk, slagen, banden van ellende, zij doen mij gedenken aan de zonden van mijn jongen dag, dat zoekt God. Job XIII: 26, Gij schrijft tegen mij bittere dingen, ende Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid ; en vers 27, Gij drukt U in de wortelen mijner voeten, Gij drukt mij tot in de wortelen van mijn ziel, wou hij zeggen. Ik heb in verloop van tijd, terwijl ik genade gehad heb, zoo merkelyk niet gezondigd, daar zijn geen merkelyke oorzaken, zeggen ze, ik moet dan klimmen tot 'den jongen dag en rechtvaardig is God, dat Hij dat thuis zoekt.

3. Daar komt geen een slag, of God werkt in hen kommer, kermen, belijden, lamanteeren, bidden daarover, Ps. XXV : 7, Gedenk toch niet de zonden mijner jonkheid ! en vers 11, Om Uwes naams wille, Heere, zoo vergeef mijne ongerechtigheid, want die is groot.

Ik zeg: 1. Dan speelt zoo een in 't hoofd, hoe wild en dartel dat ze waren, en dat ze hun vrome ouders wel verwenscht hebben. 2. Kwam er een slag, sedert dat ik genade gekregen heb, zeggen ze, weet ik niet dat ik zoo zwaar misdaan heb, 't is om de zonden van mijn jeugd dat God vertoornd is. Nu zoekt God dat bloed, zeiden ze eens, nu zoekt God die zonde thuis, Gen. XLII:21, 22. 3. Zij krijgen geen slag, of God geeft dat ze er over lamanteeren en kermen ; de zonden van mijn jonkheid zijn zoo zwaar en groot!

4. Dan gaan zij zich voor God en menschen al vroeg schikken om kruis te dragen, Ps. CXXIX : 1, 2, Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijner jeugd af, zegge nu Israëel; zij hebben mij dikwijls van mijner jeugd af benauwd, de zonden van mijne jeugd zijn het, die mij zoo kwellen. Klaag]. III: 27, Het is goed voor eenen man, dat hij het pak in zijne jeugd draagt. Ik zie tegemoet, dat duizend dingen zullen samenspannen, vader, moeder, en wat er is, zal zich tegen mij samenspannen, maar hier ben ik.

5. Het vijfde teeken is, zij overdenken hun kinderlijk werk, met hetwelk zij begonnen hebben, hoe onverstandig was het? 1 Cor. III: 1, 2, Ik en kon niet tot u spreken als tot geestelijke, maar als tot vleeschelijke, als tot jonge kinderen, gij kondt niet meer verdragen, ja gij kunt het ook nu nog niet dragen. Als gij een kind in de genade zijt, gij begrijpt, gij oordeelt, gij handelt of gij een kind waart. Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overleide ik als een kind, zegt Paulus, 1 Cor. XIII: 12. Ik zal u leeren gaan, zegt God, Hoz. XI: 3. Wat wil dit zijn, dat mij overkomt, zei Samuël? De jongeling kende de stem des Heeren nog niet, Het kinderlijke komt hen zoo te binnen, gelijk als David; hoe kloek was hij voor den reuze en hoe zwak voor Saul? Hij was meer bevreesd voor Saul, toen hij een krijgsman was, als voor den reus, toen hij nog geen krijgsman was. Hoe komt hun dat kinderlijke wel te binnen. Zij vertrouwden hun zaak aan God, als er veel apparentie van redding was. Hoe kinderlijk heb ik gehandeld! Ik zeide, wat geef ik om de wereld. Dan vertrouwde ik eens God de zaken van mijn ziele niet, of ik vertrouwde Hem de zaken van mijn ziele wel, maar van mijn lichaam niet. Ik zei, ik wil den Heere Jezus wel aannemen, maar ik vreeze dat Hij mij niet wil aannemen. Het komt mij te binnen al mijn kinderlijk gedrag, mijn stamelend bidden. Wat heb ik gesproken, wat heb ik verkeerd en kinderachtig gehandeld!

6. Het zesde teeken is, nu wil ik mij leerzaam gaan aanstellen. Daarom gaan ze nu zitten aan de voeten van elken Gamaliël in het geestelijke, daar gaan ze opgaren en ze zwijgen veel, ze vergaren het al op. Zou [ik er ook zoowel doorraken, zeggen ze, als die wolke der getuigen, die ik daar rondom mij heb? Mijn Heere, zou ik ook zoo wel opwassen in kennis en genade? 2 Petr. III: 16.

7. Het zevende teeken is: zij nemen toe -en zij onthouden het wanneer ze het kinderwerk kregen af te leggen; en als hun vorig kinderlijk werken hun te binnen komt, ze zouden er wel om

lachen, hoe heb ik zoo verkeerd geweest? Gij kunt eens denken hoe Dávid moet verwonderd geweest hebben daarover, dat hij tot Saulzeide, ik kan in de wapenen niet gaan, als hij daarna zoo een krijgsman werd ; hoe heeft hij wel in zijn hart verwonderd gestaan! Zoo ook, hoe kinderlijk was ik in mijn bidden! Ik vind dat nu mijn toenemen openbaar wordt, 1 Tim. IV : 15.

8. Ach, ze houden zich zoo gemeenzaam met de kinderen. Zijn ze bij die kleine kennis hebben, ik heb ook zoo gestameld, zeggen ze, ik 'versta uwe meening wel, al zijn het half gebroken redenen. Ze doen gelijk als hun Heere : Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden, Zach. XIII: 7. Ik weet wat er omgaat, en vreest niet, gij klein kuddeke, Luc. XII : 32, en Ezech. XXXIV : 16, laat Ik het gebrokene gaan verbinden, en 't verlorene gaan opzoeken.

Daar zijn er wederom acht. 1. De zonde van hunne jonkheid komt hun levendig te binnen. 2. Krijgen ze een slag, dan is het, ach, God zoekt dat. 3. Krijgen ze er geen, ze kermen en bidden dat God ze daarom niet bezoeken zou. 4. Zij schikken zich vroeg tot kruis. 5. Zij bezien altemets eens hun kindergedrag. 6. Dan gaan ze zitten aan de voeten van geestelijke mannen, en ze bewaren veel in hun harte. 7. Zij zouden er wel om lachen, dat ze in 't begin zoo klein en zoo kinderlijk waren. 8. Nu wil ik bij de kleinen gaan, en die stamelenden wat te wege helpen; ik weet uwe meening wel, zeggen ze, ze is zo0 en zoo. Wij zullen er nog eens acht hebben in 't vervolg. Wij hebben er van den zieken dag gehad, van den sterfdag, van den ouden dag, en nu van den jongen dag ; en als het God belieft, zullen wij er ook van den mannelijken dag hebben.

Gij weet, dat wij in die stoffe zijn van de kenteekenen wel te gebruiken opdat wij tot verzekering van genade en heerlijkheid mochten komen. Ik en gij zouden dat gaarne zeker weten. Wij krijgen duizenden teekenen, maar hoe moeten wij ze gebruiken? Gij zult zeggen in uw harte, hoe lang houdt gij ons daarmede op? wij wilden wel dat gij tot het verhandelen van uw andere stoffe overging. En ik niet; gij moogt het ook niet wenschen. Wij hebben ze zelfs van dezen morgen nog al niet klaar.

Wij hebben u zeventien onderrichtingen gegeven, wij zullen er u nog zes of zeven bij geven, en ik en gij mogen 't nog niet moede worden. In goeden gemoede vragen wij u: zou't wel goed zijn, dat een landman moede werd dat God hem onderricht van de wijze, en leert hoe hij zijn land behandelen moet, Jes. XXVIII: 26. Van wien heeft hij de wijsheid geleerd ais van God? En hij komt alle jaar weêr en stelt het in 't werk. Verveelt het een schipper

wel, hoe hij moet omgaan met zijn **compas**, touw, zwaard? Verveelt het een schrijver wel, of die eenig handwerk leert, wel, dat er iemand is die hem onderricht, die hem leert, hoe hij het best verrichten zal, en hoe hij het tot volkomenheid zal brengen? Zou u dat wel vervelen, als ik **zeide**, kom sla dien weg in, en gij zult erfgenaam van dien of dien groote worden? Gij zoudt uwe **oogen** en **ooren** open zetten om te luisteren. Kan het u dan nu vervelen, als God u leert, hoe gij tot de zekere bezitting van genade en heerlijkheid zult geraken ?

Wij hebben u eenige bestieringen gegeven. Wij zeiden, onthoudt veel. Schrijft het op. Repeteert het. Maakt ze u **familair**. Zijt verzekerd van de schrijftuurlijkheid daarvan, en van de autoriteit Gods. Haalt er niet veel over hoop. Gaat van het een tot het ander. Verkeert met zulken, die uws gelijken zijn. Toetst en exerceert mal **kander**. Begint met een of twee. Houdt u niet te lang op. Als gij voelt dat gij verdrietig wordt, scheidt dan wat uit, houdt u niet te lang op. Zet u in de tegenwoordigheids Gods. Ziet of gij het kleinste, het minste teeken in u gevonden hebt. Gaat niet weg, of komt tot een besluit, zoodat gij kunt zeggen, ach Heere! ik moet besluiten, mij is barmhartigheid geschied, ik heb genade in Uwe **oogen** gevonden. Als gij dat vindt, zegt dan tot uwen boezemvriend, dankt God met mij, en laat ons bidden om nog meer. Wij hopen er niet van af te scheiden, of wij zullen er nog al eene predikatie van de onderrichtingen bijdoen, en dan zullen wij zeggen, ziet nu, wat gewin hebt gij er bij gedaan? Nu zullen wij er nog acht of negen bijdoen.

1. Eerst gij moet niet altijd blijven staan bij dat eerste teeken van uwe veranderinge, veel min moet gij het in twijfel trekken ; neen, dat moet eens vooral vastgesteld wezen.

2. Veel min moet gij altijd klaar willen weten door wat middel, door wat tekst, en op wat tijd gij veranderd zijt. Altijd dat klaar en net te willen weten, dat stondeetje, den tekst, de wijze; dat houdt God altemets verborgen, en Hij laat de zaken klaar zijn. Die eerste twijfeling moet gij daarom laten varen, als de zaak maar klaar is.

3. Ook moet gij u wachten, dat gij het eerste of eenig ander **teeken** zoudt ontkennen om eenige traagheid of lauwheid in u. Zoudt gij het geheele gebouw gedurig 'daarom gaan afbreken? Hoe zult gij dan tot verzekering van uw staat van genade en heerlijkheid geraken ? Ik zeg : 1. Staat niet altijd bij het eerste **teeken**. 2. Wilt niet altijd weten de wijze hoe God het gewrocht heeft; God houdt de wijze altemets verborgen, en Hij laat de zake

klaar zijn. 3. Als gij een teeken van genade den eenen dag begint vast te stellen, zegt dan niet des anderen daags, ik mis het; gaat het dan niet wegwerpen, om eenige lusteloosheid of traagheid.

4. Blijft er liever op staan, en zegt, 't is uit mijne lippen gegaan, ik strekke mij uit tot hetgene dat voren is, en ik vergete hetgene achter mij is, ik moet gaan zien, hoe de genade in mij beproefd en bevestigd wordt; ik heb eens niet zonder grond vastgesteld dat ik veranderd ben, dat ik geloofs-oefeningen gekregen heb, en liefde tot God, moet ik dat nu gaan vergeten, hoe ik het nu zal vast houden en bevestigen.

5. Als gij al iets ziet, waarom gij uw werk wilt wegwerpen, en dat gij er tegen wilt disputeeren, gaat, ziet dan eens, of gij niet anders zijt als van te voren; of gij niet zult moeten besluiten, ik ben geen geveinsd of natuurlijk mensch; al zie ik geen licht, al is het dat ik kommer en vreeze heb om het kwade te besluiten, Uwe olie vloeit gedurig in mij, en ze brandt zoo, dat al is het dat mijn kommer en vreeze zegt, gij deugt niet, Gij giet nochtans stille olie in die brand; eerst heb ik het wel vastgesteld, en nu ben ik anders, maar evenwel ik ben geen natuurlijke of doode, al weet ik den uitslag niet, wat er van mij komen zal; mijn kommer en vreeze helt om het kwade te besluiten, maar Uwe olie brandt, zoodat ik niet kan.

6. Staat meer op zaken als op orde; dat gij zoudt zeggen, ik moet dat eerste teeken eerst hebben, en dan het tweede, dan zoudt gij niet wel doen. Gij zult zeggen: God is nochtans een God van orde? Ik beken het; God heeft nochtans dit in vele zaken getoond, dat Hij meer op zaken als op orde ziet. Hebt gij het wel opgemerkt, dat daar God zulk een orde houdt in de drie Goddelijke personen, als Hij in geene zake doet, daar kunt gij het evenwel zien, dat God meer op zaken als op orde ziet, 2 Cor. XIII: 13, wordt de tweede persoon voor den eersten gesteld, en Openb. I: 5, wordt de derde persoon voor den tweeden gesteld, en Lev. XIX: 3, wordt de moeder voor den vader gesteld, en in de Tien Geboden wordt het huis voor het wijf gesteld. Pijnigt u dan nooit over de orde, pijnigt uw ziele niet, God ziet meer naar die zaken, gelijk gij ziet dat God zulk een orde houdt, Hij verschikt het altemets wat om Zijne kinderen vrijheid te geven, als er maar in de zaak geen verschil is.

7. Gij moet u gewennen aan zulk een orde, die u gemakkelijkst en best in de hand valt, die alle confusie belet, Nooit zult gij beter vorderen, als dat gij van 't mindere tot het meerdere gaat, van het lichtere tot het zwaardere, van zulke teekenen beginnende,

die gemakkelijk in ons gevonden worden; dat zal u dan licht het onderscheid doen blijken, en u doen zien dat de genade in u is dat zal u veel gemakkelijker zijn, als dat ge van de zware en moeilijke begon. Begint van zulke, die allergemakkelijkst een kind Gods onderscheiden van de wereld.

8. Staat zoo zeer op die vrage niet, welk teeken eerst, het tweede, of derde gewrocht wordt? wilt die vrage nooit bepalen, dat gij dan daarom het werk niet goed zoudt keuren. Bepaal het toch nooit, welke dat een eerste, een tweede, een derde, een vierde, een vijfde, een zesde genade is, die God geeft in 't harte. Altemets geeft God de naarste genade eerst en de grootste laatst, en altemets de grootste eerst, en de bitterste laatst. Die God de naarste genade eerst geeft, in verloop van tijden krijgen zij de vermakelijkste genade. Dan is zoo een geloovig, vol liefde tot God, ze avanceeren zoo in 't goede. Een die God in 't eerste liefelijkheid geeft en geloofs-oefeningen, die moeten daarna wel zoo kermen dat ge moet verbaasd staan. Die in 't eerste bijna in den hemel geleid worden, die worden daarna wel bijna in de helle geleid. Waarom doet God dat? Opdat men zou zien wat groots dat God aan zulke monsters doet, en zoo God verheerlijken zou. De een heeft het in 't eerste bang, en daarna liefelijk. In drie dagen en nachten at noch dronk Paulus niet, zoo bedroefd was hij, maar daarna had hij blijdschap. Misschien hebt gij in drie dagen en nachten ook niet behoorlijk gegeten, en wat hebt gij het misschien ruim daarna gehad.

9. Ten laatste, wilt gij wel werken, wenscht niet om kruis of naarheid, als God er u geen geeft, bidt er niet om, 't zal tijds genoeg komen. Zoo het de Heere u niet geeft, geniet het goede zoolang als 't Hem belijft. Zoekt een goed gebruik te maken van die negen dingen.

Daar hebt gij dan al een en twintig goede onderrichtingen; als het God belijft, zullen wij u er nog al meer geven. Legt er uw gemoed eens bij, stelt ze u voor, laat er u wat van aankleven, zoekt zoo wijs te worden en de greep te krijgen van de kenteekens wel te gebruiken, en zoo zult gij in 't geestelijke wijzer worden als uwe leeraars, zoodat zij zelfs verbaasd zullen staan, en gij zult met God en met Zijne kinderen kunnen omgaan, en de Heere zal schijnsel geven over het werk.

De Heere zegene nu dit aan ons en ulieden, tot Zijne eere, om Zijnes Zoons wille, Amen.

HONDERD-EEN-EN-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin :

- I. Een oplossing over het dikwijls prediken over deze stoffe.
- II. Eenige bestieringen omtrent de kenteekenen.

JESAJA LXI : 9, daar hebt gij die zware, die klare, troostelijke plaats, die elk aanzet om zich te onderzoeken : Allen, die haar zien zullen, zullen ze kennen, dat ze zijn een zaad dat de Heere gezegend heeft. De lampe van Gods kinderen met olie van genade blijft branden, de nardus vervult het gansche huis met zijn reuke; zoo is het met dezen tekst, de zoetigheid van dezen tekst is nog niet uit. Wij hebben u twee en twintig maal acht kenteekenen over die plaats gegeven, waaraan gij onderscheidenlijk kondt zien, dat gij een zaad waart dat God gezegend had.

Het is eenigen tijd geleden, door de schikkinge Gods, dat wij het niet hebben kunnen achtervolgen; wij hadden het nooit meer gedacht te doen, sedert dat wij het u de laatste maal voorgesteld hebben. Toen gaven wij u voor de twee en twintigste maal acht blijken, gij zeidet, zijn er in den jongen dag, in 't natuurlijke en in 't geestelijke leven blijken, dat iemand een gezegend zaad is ? Wij zeiden ja en wij gaven u er acht. 1. Daar is er geen een, zeiden we, of hem komt met schaamte te binnen de zonde van zijn jeugd. 2. Zij zagen dat ze wegens die verdorvenheid slagen verdiend hadden ; daarover knielen ze dikwijls voor God met het gebed van David : gedenk niet der zonden mijner jonkheid, Ps. XXV : 7. 3. Kregen ze slagen er over, zij heiligden God in hun harte en zeiden, Gij doet mij beërven de zonden van mijne jonkheid. 4. Zij willen gaarne een kruis dragen voor God en menschen ; het is goed, zeggen ze, voor eenen man, dat hij 't juk in zijn jeugd draagt, Klaag]. III : 27. 5. Het vijfde van den jongen dag was: ze schamen zich het kinderlijke werk, al was het juist zoo zondig niet. De Apostel zegt, toen ik een kind was, deed ik als een kind, 1 Cor, XIII : 11, Zoo is het in 't werk van de genade dikwijls ook; ze zijn dikwijls zoo kinderlijk, dat ze er

daarna als in hun geest om lachen moeten. Ik kon niet tot u spreken, zegt Paulus tot die van Corinthe, als tot mannen, maar als tot kinderen, niet als tot geestelijken, maar als tot vleeschelijken. 6. Zij stelden zichzelf zeer leerzaam aan, zij zaten aan de voeten van de geestelijke Gamaliëls, bij de geestelijke practijns. Toen Ephraïm een kind was, Heere, zeggen ze, hebt Gij hem onder Uw opzicht en onderwijs genomen, en Gij leerdet hem, Hoz. XI:1, 3. Zij zouden ze wel kussen, die tot hun moede ziele een woord ter rechter tijd spreken. 7. Het zevende blijk was : zij raakten dat kinderlijke wat te boven, zij legden af dat des kinds was, hun toenemen werd openbaar. 8. Het achtste blijk is : zij weten met kleinen om te gaan, evenals een oud mensch; hij is ook jong geweest, ze weten wat ze spreken en denken.

Nu zullen wij er u voor de drie en twintigste maal wederom acht geven. Gij zult zeggen, zijn er in den mannelijken dag geen bliken, dat iemand van 't gezegende zaad is? Wij hebben er u getoond op het ziekbed, in herstel, in den jongen dag, in den ouden dag, maar is er ook voor den mannelijken dag iets? Ja het ; daar zijn zeer schoone bliken als wij een man geworden zijn in 't leven der genade.

1. Het eerste blijk is : door al de bevindingen, die ze hebben in den loop van hun leven, worden ze zoo dapper, sterk, onbevreesd, 2 Tim. 1: 7, Gij en hebt niet ontvangen den geest der vreesachtigheid, maar der kracht, en der liefde, en der gematigdheid. Zij kunnen altemets zeggen, al was het dat mij een leger belegerde, Ps. XXVII: 3, ik sta voor geen muur, ik vrees voor geen leger, al was er eene bende, ik vlied niet, met God zal ik er door raken. Rom. V : 4, De lijdzaamheid leert bevinding. Ze kennen wat dat is, zijt sterk, houdt u mannelijk, weest kloek, 1 Cor. XVI : 3. Ze zijn sterk, dapper, onbevreesd, al veranderde de aarde hare plaatse, Ps. XLVI: 3. Wij zullen dat niet verder uitbreiden. Ze zijn niet vervaard voor een klein geruchtje.

2. Gij kunt, een man geworden zijnde, wat meer uitstaan en dragen ; legt God een pak op u, gij kunt er beter door, gij kunt wat meer ondergaan. Petrus, hoe viel hij door een dienstmaagd ! maar ziet hem daarna eens, hoe ze hem dreigden of geeselden, 't hielp niet. David zei van Simeï, laat hem vloeken, maar van zijne broeders kon hij het tevoren niet dragen als ze zeiden, wij kennen uwe vermetelheid en de boosheid uwes harten ; daarna wist hij er niet van. Ze gaan zoo door gunst en ongunst, door eere en oneere, en ze kleven zoo hun God aan.

3. Het derde blijk is: gij hebt zulk een zorg voor de goede

dienstknechten in uw harte; Obadja, hoe maakt gij het bij uw heer? Wel Elia, is het u niet aangezegd dat ik honderd goede Propheten onderhouden hebbe met brood en water? 1 Kon. XVIII: 4. En ja, ligt er nog wat bij; maar hij noemt het minste, gelijk als Jacob; als Gij mij brood en water zult gegeven hebben, dan zult Gij mij tot een God zijn, Gen. XXVIII: 20. Zij hebben zulk een zorge voor de dienaars Gods, dat ze toch geen hinder mochten hebben Ebed-Melech zeide, zult gij die mannen zoo laten geworden? gij doet kwalijk, dan zal de man moeten versmoren in den modder; haalt hem uit den kuil, zei den Koning, eer dat hij sterve, Jer. XXXVIII: 10.

4. Als er een kerk opgericht wordt, ze zorgen zoo dat er eene goede constitutie, een goede bediening is, daar 't alles geschiedt naar het recht. God die zorgde daar zoo voor in 't Priesterboek van Leviticus, dat het er alles geschiedde naar het recht. Als het een weinig vervallen was, wat deed die goede David en Salomo? 1 Chron. XXIII: 24, 25. Wat deed een Josaphat, een Ezra, een Nehemia? Hoe ijverden zij tegen die niet naar het recht deden, al was het een koning? Het en komt u niet toe te offeren en den Heere te rooken, koning Uzzia, zeiden ze, 2 Chron. XXVI: 18 en 1 Kon. XIII: 1-6, staat Jerobeam daar om te offeren; komt er een Propheet, die uitroept, Altaar, Altaar, hoort des Heeren woord; grijpt hem, zegt hij, maar zijne hand verdorpe, en hij kon zijn arm niet weder tot zich trekken, totdat de Propheet weder voor hem gebeden had. Meent gij dat er in het Nieuwe Testament ook geen plaatsen toe zijn om dat te bevestigen? Leest dan Col. II: 5. Hij zag hun geloof, en hun kerkenorde; hoe was hij er over aangedaan? Blijde, want hij zegt, mij verblijdende en ziende uwe ordening, en de vastigheid uwes geloofs in Christum. Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden, zegt hij, 1 Cor. XIV: 40. God wil dat alles met orde geschied, want God is geen God van verwarring, maar van vrede, vers 33. Daartoe geeft God regeerders, verscheidenheid der gaven en der bedieningen, 1 Cor. XII: 4, 5. En daartoe geeft Hij ouderlingen, die regeeren, 1 Tim. V: 17. Denkt gij dat elk er mede om mag springen, zoo 't hem lust, dan zijt gij verre verdwaald; dat is het pand, dat den dienaren en opzieners toebetrouwd is; gij zult dat in handen van getrouwe menschen bestellen, zegt God, 2 Tim. 11: 2.

5. Daar komt bij, zoo een eenparige koers van leven te leiden in hun huis, in hun bidden, in hun lezen, zij hebben zoo een gezetheid in alles, in hun geloofs-oefeningen, in hun verkeer, in

hun lijdzaamheid, in 't onderzoeken van hun verandering, in hun gestalte; ze worden zoo bedwaard, hun driften raken ze kwijt; ze zijn standvastig en onbeweeglijk, 1 Cor. XV : 58.

6. Het zesde teeken is, ze weten te spreken en te zwijgen over hun zielsstaat en uitwendigen staat. Ja toch; ze dragen wat, ze kroppen wat op, ze vallen elk zoo lastig niet met te zeggen, zoo en zoo ben ik, zoo is dit en zoo dat, hoe zal ik er nog doorkomen? Ze zeggen, mijne ziele, gij zult tot ruste komen, en zij roepen tot God, richt mij op naar Uw woord, Ps. CXIX : 28. Dat is het zesde, opkroppen en zwijgen, elk zoo niet moeien, het alles tegen God te zeggen, tegen niemand zooals tegen God.

7. Het zevende teeken van een man van jaren is, als ze beginnen aan het ophalen van de teekenen van den genadestaat te komen, mijn God, zeggen ze, wat geeft Gij een geheelen hoop! Het is om geen drie of vier overtredingen, dat Ik u sla, zeide God eens, Amos I : 3. Het zijn geen drie of vier zegeningen, zeggen ze, maar 't is een geheele hoop, met welke God mij gezegend heeft in Christo, Eph. 1 : 3.

8. Het achtste teeken is: melk is hun zoo goed als vaste spijs, en de vaste spijs is hun zoo goed als melk. Zij verachten hun leven de melk voor de kindertjes niet; als ze in een predikatie komen, daar voor de kindertjes gepredikt wordt, dat is hun zoo aangenaam als de vaste spijs. Zij verlangen wel eens om melk, gelijk als een arbeider die lang vaste spijs gegeten heeft, hij verlangt naar melk. Het is hun zoo aangenaam en zoo wel, als de eerstbeginnenden behandeld worden onder de bediening, als dat ze tot de volmaaktheid voortvaren. Het Woord is hun overal als honig, als het maar recht gesneden wordt.

Geliefde toehoorders, gij hebt misschien, de meesten die hier zijn, wel al de predikatiën, de honderd en dertig, gehoord; maar begint het u te vervelen?

I. Misschien begint het u te vervelen, dat moesten wij u oplossen, en zoeken weg te nemen.

II. En dan zullen wij u nog eenige bestieringen geven, hoe wij de ware teekenen gebruiken moeten.

I. Het mocht in uw harte opkomen, want wat komt er niet al in 't harte op? Het mocht, zeg ik, in uw hart opkomen, hoe zijt ge daar zoo lang in bezig? Gij hebt niet maar een reize bestieringen gegeven, maar al twee reizen, en zelfs al drie reizen, en wilt gij er nu al weer aan? Is het nog niet klaar? Zoo het er in is of kwam, maar het is er misschien niet in, maar zoo die gedachte in uw harte kwam, zoo moeten we u eene zaak drie of vier zeggen.

1. Eerst, zijn er niet veel zaken in de wereld, daar gij van moet zeggen, dat ze u wel aanstaan? Dat verveelt u niet, het nog eens, en nog eens te **hooren**. In 't geestelijke is het ook, Hand. **XIII**, die predikatie, die de Apostelen den **eenen** Sabbath gedaan hadden, ze baden dat ze den volgenden Sabbath dezelve woorden tot hen spreken mochten, vers 42, en wij spreken nog dezelfde worden niet.

2. Daar zijn dingen, daar ge wel van zegt, ik wou dat ik ze nog eens hoorde, die gij beter niet, Öf nooit meer hoorde; en zal het omtrent de **teekenen** van de genade u dan **zoo** vervelen, die **zoo** vol gewicht zijn ? zal u dat vervelen? Dat gij aan een tafel vol goede spijze zat te gapen en te geeuwen, men zou zeggen, die man of dat mensch is ziek of dartel.

3. Verdriet het u, het verdriet anderen niet, die hebben daar hun stichting van. Gij zit er eerder als een zieke, die wou wel dat de tafel al opgenomen werd ; hoe lang zitten wij hieraan, zegt gij, maar een gezonde zegt dat niet.

4. Ziet gij niet gaarne uw werk ten einde komen? God schiep **zoo** lange schepselen, totdat alles volbracht was. Hij **leide** er niet alleen de eerste, maar ook de laatste hand aan. Is 't wel mooi, dat een huis half gebouwd blijft steken? Wel, zei de zieke of stervende **Prophheet** Eliza tot den Koning, gij zoudt vijf of zes maal geslagen hebben, dan zoudt gij de Syriërs tot verdoens toe geslagen en ondergebracht hebben, 2 Kon. **XIII**: 19. Paulus zegt, hoe zijt ge **zoo** haast afgeweken van den rechten. weg? **Zoo** gaan wij dan onverhinderd voort in u bestiering te geven, als gij kenteekenen leest of hoort, hoe ze te gebruiken, om tot zekerheid van uw staat te komen.

Laatst hebben wij u dit gezegd : Wilt gij zeker gaan, of gij genade hebt en heerlijkheid zult verkrijgen ? blijft dan niet altijd op dat eerste **teeken** staan; ben ik wedergeboren, hoe kreeg ik het, op wat tijd, door wat middel ? Ziet eens of gij al vast gesteld zijt ; als gij niet liegen zoudt, moet gij dan niet zeggen dat gij anders zijt als voorheen ? Blijft daar niet altijd bij staan hoe de genade gewrocht wordt, wanneer ze in u gewrocht is, waar en hoe gij gesteld waart, hoe al de genade getoetst wordt en bewezen. Denkt niet, dat het alles **zoo** op een nette orde gaat, dat het eerst en dat het laatst. God ziet meer naar zaken als orde. Daar zulk een orde in de Drieënheid is, daar zult gij vinden dat de Heere Jezus wel eens eerst en wel eens laatst gesteld wordt, en de vrouw wordt wel voor den man gesteld. Neemt zulk een orde, die u het gemakkelijkst valt. Gaat van het mindere tot het meerdere, gaat

van onder naar boven, maar nooit van boven naar onder. Nog eens, wil nooit bepaald hebben, wat genade eerst, en welke de middelste, en welke de laatste moet zijn. God de Heere begint in den een met verzekering en licht, en op het einde is het altemets duister; en den ander is het altemets in 't eerst treurig, en op het laatst is er vreugde. Weest tevreden, zooals 't God belieft u te leiden. Dan zeiden wij nog, bidt niet om naarheid of om kruis.

II. Nu hadden wij nog eenige bestieringen, als gij leest of hoort eenige **teekenen** van genade, hoe die wel te gebruiken.

1. Onze eerste bestiering is deze : krijgt gij in uw levensloop maar een of twee kentekenen, waardoor gij uwe genade vast kunt stellen, veracht het niet, maar zegt, de Heere laat dat verre van mij zijn, dat ik den dag der kleine dingen verachten zou, dat ik het voor niet met al zou rekenen, dat ik het over het hoofd zou zien. Zegt liever, al is mijn beginseltje gering, ik hoop dat God het laatste zal vermeerderen, ik hoop dat het einde van mijn werk beter zal zijn als het begin of het eerste.

2. Ziet uit, bidt, verlangt, ja verwacht meer. Hebt gij twee talentjes, gij zult er wel twee bij krijgen, wie heeft dien zal gegeven worden, Matth. XIII: 12. De wijnstok bloeit, daar komen jonge druiven; de granaatappelboom bot uit; de geestelijke wateren van verlangen en genade vermeerderen wel zoo, dat **stromen** des levendigen waters uit uwen buik vloeien, Joh. VII : 38.

3. Al krijgt gij uw leven niet meer als een of twee teekenen, houdt ze vast. Zijt gij daardoor meester tegen uw betwisters, houdt ze vast. Een of twee schriftuurlijke **teekenen** zijn bekwaam om u te verzekeren en bewijs te geven, dat gij van de 'wereld een onderscheidene zijt. Wat deed Petrus in zijn val ? Daar schenen er maar twee meer over te zijn, 't was of zijn geloof al weg was. Wat was er nog over ? Zijne droefheid en zijne liefde, dat toont hij alle beide, Joh. XXI. Hij was bedroefd, als de Heere hem zoo vraagde en hij **zeide**, gij weet alle dingen, Heere, Gij weet dat ik U liefheb, vers 17. Dat hield hij vast en hij kwam er mede door, hij kwam er mede terecht.

4. Ook geven wij u dit voor een raad en bestiering: Wilt de **teekenen** niet teveel vermenigvuldigd hebben met vragen en zeggen, daar is nog, daar is nog, dan smoort gij er onder en gij maakt geen gebruik van eenige, als gij al maar zegt, ik heb er nog geen genoeg, dan zult gij uwe voeten niet vast zetten.

5. Wilt nooit geen **teekenen** van **teekenen** hebben, wezens van wezens. Stelt eens dat gij **zegt**, **welk** is het **teeken** dat ik genade heb ? En daar wordt op geantwoord : de wedergeboorte. Dat gij